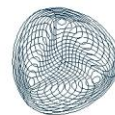

KESKKONNAMINISTEERIUM

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

EESTI ELANIKE KESKKONNATEADLIKKUS

Eesti elanikkonna uuring

Mai 2014

SISUKORD

VALIMI SUURUS, MEETOD, TÖÖRÜHM	4
Vastajaskonna struktuur	5
KOKKUVÕTE	6
1 Keskkonnaministeeriumiga seostuvad märksõnad	9
2 Keskkonnaprobleemid Eestis	10
2.1 Hinnangud keskkonnavaldkondade olukorrale Eestis	10
2.1.1 Hinnangute erinevused taustühmades	11
2.1.2 Erinevused 2012. ja 2014.a. tulemustes.....	12
2.2 Valdkonnad, millele vastajate arvates tuleks keskkonna seisukohalt senisest enam tähelepanu pöörata	13
2.3 Hinnang Eesti keskkonnaseisundile tervikuna	14
3 Keskkonnainstitutsioonide usaldusväärsus	16
4 Arusaamad Eesti keskkonnakaitsest.....	18
5 Arvamused energiaallikatest	20
5.1 Prioriteedid elektri tootmisel.....	22
6 Keskkonnasõbralik käitumine	23
6.1 Harjumuspärane käitumine	23
6.2 Mis on olulisem - kas keskkonnakaitse või muu aspekt?.....	25
6.3 Keskkonnasäästlik käitumine ametiasutustes	26
6.4 Hinnang enda ja teiste keskkonnateadlikkusele	27
7 Keskkonna-alane informeeritus	28
7.1 Keskkonnateemalised ettevõtmised viimase 12 kuu jooksul	28
7.2 Huvi keskkonna-alase teabe vastu	28
7.3 Keskkonnaalase info kättesaadavus kogu Eesti kohta	30
7.4 Keskkonnaalase info kättesaadavus kodukoha kohta	31
7.5 Missuguse keskkonna-alase info vastu tuntakse kõige enam huvi?	33
8 Infoallikad	34
8.1 Kust on saadud vastajaid huvitavat keskkonna-alast infot viimase 12 kuu jooksul? .	34

8.2	Keskkonna-alase info kasutamise eesmärgid	37
8.3	Allikad, kust otsitakse infot ilma kohta	37
8.4	Info otsimine veebilehtedelt	38
8.5	Takistused keskkonnainfo leidmisel	40
9	ÖKOMÄRGISED	41
9.1	Ökomärgiste tuntus	41
9.2	Ökomärgiste tähenduste tundmine	42
10	Arvamusliidrid	45

VALIMI SUURUS, MEETOD, TÖÖRÜHM

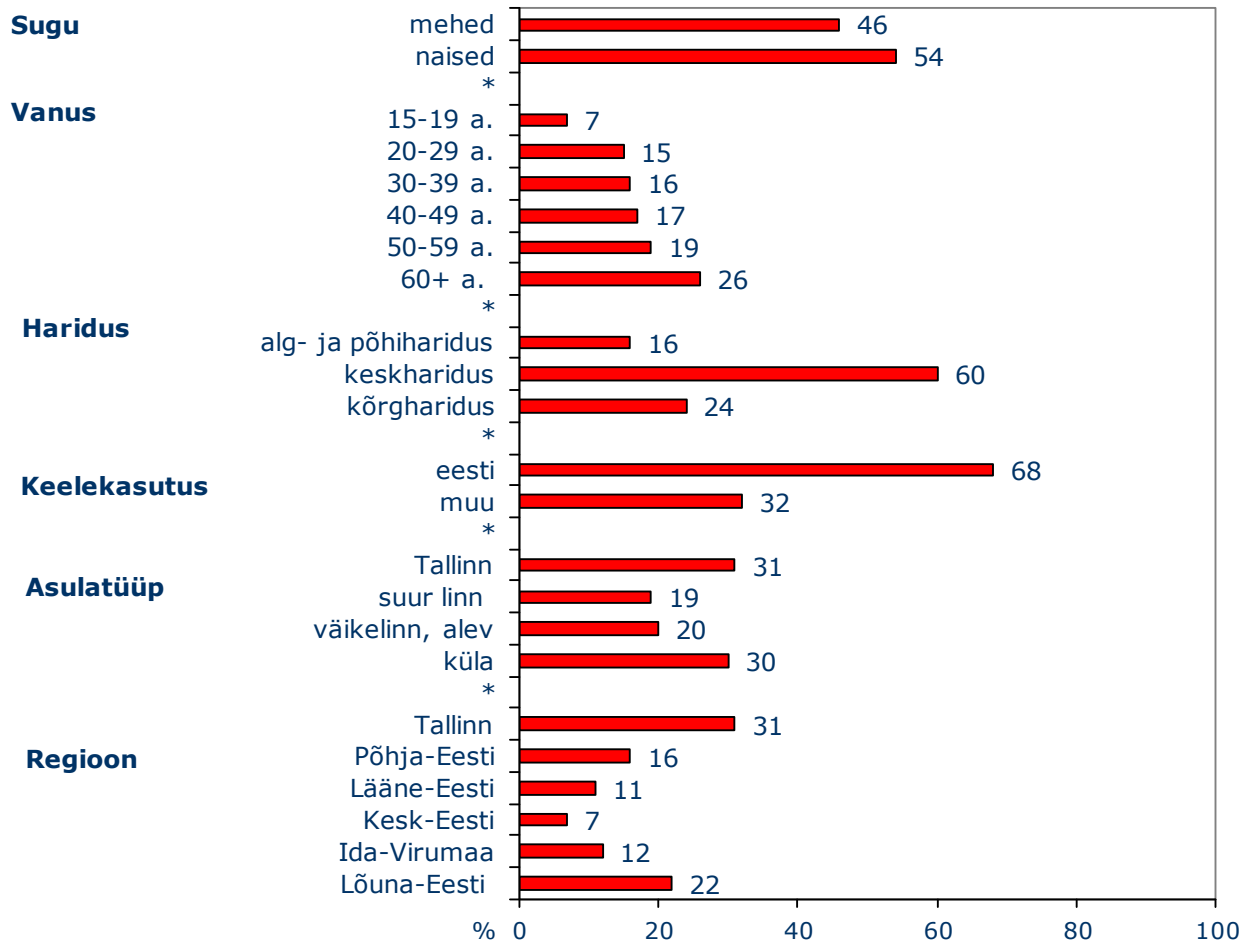
- Küsitluse üldkogum on Eesti elanikkond vanuses 15+ aastat (kokku 1 107 791 inimest - ESA, seisuga 1.01.2014.)
- Küsitlus viidi läbi silmast-silma küsitlusena Omnibussi keskkonnas
- Küsitlusperiood oli 29.04-13.05.2014
- Osales 64 intervjuerijat 100 küsitluspunktis
- Vastanute arv on 1002
- Omnibussi valim on mitmeastmeline juhuvalim, mille esimesel astmel määratakse küsitluspunktid vastavalt Eesti administratiivsele jaotusele, asustustüüpidele ja elanikkonnatihedusele. Küsitluspunktis määratakse küsitlejale stardiaadress ja kindel muster, kuidas marsruut kulgeb. Igast valimisse sattunud leibkonnast küsitletakse vaid ühte inimest, kelle valimisel lähtutakse nn noorema mehe reeglist. Ühes küsitluspunktis tehakse 10 intervjuud
- Küsitlemisel anti vastajatele keerulisemate küsimuste puhul vastamise hõlbustamiseks kaardid küsimuse või vastusevariantide tekstiga
- Andmed on kaalutud vastajate soo ja vanuse lõikes vastavusse riiklike statistikaandmetega
- Uuringutulemused on laiendatavad Eesti vastavaealisele elanikkonnale, statistiline kõikumine jääb $\pm 3,4\%$ piiridesse, taustühmade lõikes võib see olla suurem
- Tulemuste analüüsis on võrreldud andmeid 2010. ja 2012.a. läbiviidud küsitlustega, kus see oli võimalik

Uuringu läbiviimist korraldasid:

- Marina Karpištšenko, Kristel Merusk, Rutt Vihtla, Roman Vjazemski – küsitluse koordineerimine
- Reijo Pohl – andmetöötlus
- Hella Kaldaru – projekti juhtimine, graafikud, aruanne

Vastajaskonna struktuur

Kõik vastajad n=1002

KOKKUVÕTE

- Keskkonnavaldkonnad, mille olukorda heade hinnangute summa ja skaala keskmise järgi peeti Eestis elanikkonnas kõige paremaks, olid loodusrajad ja loodusega omal käel tutvumise võimalused (hinnang 4-pallisel skaalal 3,33), puhta joogivee kättesaadavus (3,16), õhu puhtus (3,01) ning korraldatud jäätmevedu (2,99). Kõige madalama hinnangu pälvis mere puhtus (2,50). Kõige vastukäivamateks kujunesid arvamused metsade kohta ja prügi kogumise kohta liikide järgi, mida osa elanikkonnast pidas väga heaks (vastavalt 11% ja 14%) ning suhteliselt paljud (6%) väga halvaks;
- Valdkonnad, millele tuleks vastajate arvates senisest enam tähelepanu pöörata, olid eelkõige mere puhtus (mainis 25% vastajatest), metsad (24%) ja loodusressursside säästlik kasutamine (21%);
- 87% vastajaskonnast leidis, et Eesti keskkonnaseisund on hea (sh 3% väga hea, 84% pigem hea). Võrreldes 2012.a.-ga on hinnang üsna pisut tõusnud;
- Parima usaldusväärsuse-hinnangu keskkonnainstitutsioonide seas sai kolmandat korda järjest (2010., 2012., 2014.a.) Riigimetsa Majandamise Keskus, mida täiesti või pigem usaldusväärseks pidas 68% vastajaist, pigem või üldse mitte 10%. Sellele järgnesid Maa-amet ja Ilmateenistus. Ka kõiki ülejäänud keskkonnainstitutsioone, mida uuringus käsitleti, peeti pigem usaldusväärseiks, st skaala keskmine jäi positiivsele poolele. Küllalt paljud vastajad (kuni 59%) ei osanud üht või teist institutsiooni hinnata;
- Keskkonnaministeeriumi pidas usaldusväärseks 63%, ebausaldusväärseks 13% vastajatest. Märksõnadest, mis meenusid vastajatele seoses Keskkonnaministeeriumiga, esinesid kõige sagedamini loodushoid/looduskaitsealad (24%), vesi (17%), mets (13%) ja reostus/jäätmed (13%);
- Väga suur enamus vastajaskonnast (90%) nõustus väidetega, et loodust säästmata ei saa majandust järjepidevalt arendada, keskkonna olukord on otseselt seotud elukvaliteediga ning looduskaitsealasid ja rahvusparke tuleks rahvale rohkem tutvustada. 77% vastajatest oli nõus, et Eesti inimesed on muutunud keskkonnateemade osas tähelepanelikumaks. Sellega ei olnud üldse nõus vaid 2% vastajatest;
- Vastajaskond jagunes peaaegu võrdseteks vastasleerideks küsimuses, kas Eesti metsi majandatakse targalt;
- Hinnates 5 energiaallikat keskkonnasõbralikkuse, hinna ja riigi energeetilise julgeoleku poolest eelistati vastuste kokkuvõttes endiselt kõigis aspektides puitu ja tuuleenergiat. Võrreldes 2012.a.-ga on veidi suurenenud puidu maine odavuse ja riigi julgeoleku, veidi langenud keskkonnasõbralikkuse seisukohalt. Kõikide energiaallikate puhul peale gaasi on veidi tõusnud hinnang riigi julgeoleku aspektile;

- Valimisel 3 variandi vahel, mis on olulisem energia tootmisel, jagasid vastuste kokkuvõttes peaaegu võrdselt 1.-2. kohta tootmise võimalikult väike kahju keskkonnale (esikoht 41%) ja tootmise odavus (40%). Sõltumatus välismaistest allikatest oli enamuse vastajate (52%) arvates väärt 3.kohta;
- Enamus vastajaskonnast planeerib toiduostmist sageli arvestusega, et ei tuleks midagi ära visata (73%), viib ohtlikke jäätmeid selleks ettenähtud kohta (71%), sorteerib prügi (65%) ja kasutab kaupluses kodunt kaasa võetud kotti (69%). Kõiki küsitletud keskkonnasõbralikke tegevusi, välja arvatud osavõtt ühistegevusest, harrastab enamus vastajaskonnast vähemalt mõnikord;
- Siiski lähtutakse nende tegevuste puhul enamasti muudest, mitte keskkonnahoidlikest motiividest. Vaid jäätmemajanduse ja ühistegevuse korral on vastajate seas ülekaalus keskkonnasõbralik mõtlemine;
- Enamuses asutustest, mille kohta seal töötav või õppiv vastajaskond omas infot, peetakse silmas, et lahkudes kustutataks tuled, pakutakse joogivett suurtes anumates ning on korraldatud prügi liigiti kogumine. Jalgrattaparklaid või paberi mõlemale poolele printimist on umbes poolte töötavate vastajate asutustes;
- Nagu varasemateski uuringutes, peab väga suur osa (90%) vastajaskonnast ennast keskkonnateadlikuks, sh 20% koguni väga. Eesti elanikkonda tervikuna peab keskkonnateadlikuks 67% vastajatest – see arvamus on aasta-aastalt paranenud (2010.a. 45%, 2012.a. 60%);
- Keskkonnahariduslikest ettevõtmistest on ligi pool vastajaskonnast (45%) käinud viimase 12 kuu jooksul loodusõppe- või matkaradadel, vähem on külastatud loodusmaju ja muid loodusharidusasutusi (38%) või vastavateemalisi üritusi (27%);
- Peaaegu kõik vastajad (95%) tunnevad teatud huvi oma kodukoha keskkonna-alase info vastu, ent suur huvi näitab langusemärke – tänavu 49%, 2010.a. 61% vastajaskonnast. Sama tendents kehtib kogu Eesti keskkonnainfo kohta. Huvilisi Euroopa Liidu ja kogu maailma keskkonna suhtes on vähem, ent selles eriliselt muutusi ei ole viimasel ajal märgata;
- 74% vastajaskonnast oli arvamusel, et keskkonna-alane info kogu Eesti kohta on kättesaadav, sh 14% arvas, et väga hästi. Vaid 1% vastajatest leidis, et see pole sugugi kättesaadav. Arvamus info kättesaadavusest on aasta-aastalt paranenud;
- Ka oma kodukoha kohta saadava keskkonnainfo suhtes leidis enamus, et see on kättesaadav (vähemalt, kui otsida). Vaid veekogude puhtuse, võimalike reostusallikate ja eriti õhu puhtuse osas oli rohkesti eriarvamusi;
- Teemad, mille vastu elanikkonnas eriti huvi tuntakse, on endiselt vesi ja veekogud, õhk ja mets;
- Infoallikad, kust on aasta jooksul saadud huvitavat keskkonnainfot, on eelkõige televisioon (85%), raadio (72%) ja kohalikud ajalehed (62%). Võrreldes varasemaga on kasvanud eriti raadio, uudisteportaalide ja sotsiaalmeedia roll;
- Ilmainfo põhiline allikas on televisioon. Internetipõhistest allikatest mainiti konkreetselt kõige sagedamini ilm.ee. Eraldi toodi küllalt sageli (7%) esile Norra ilmanaleid (yr.no, Accuweather);
- Kõige enam otsitakse keskkonna-alast infot silmaringi laiendamiseks/isiklikust huvist (60%) või olmeküsimustes (52%);

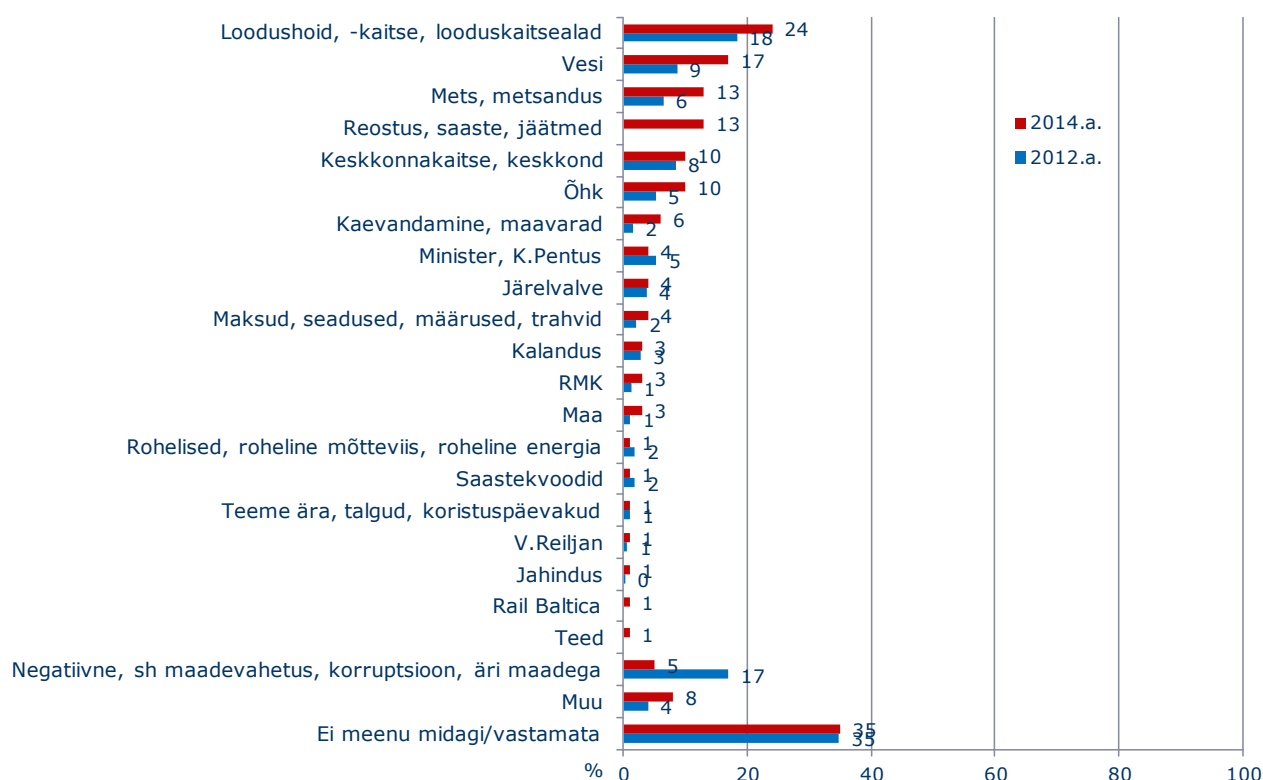
- Maa-ameti Geoportaali on külastanud 21% ja www. keskkonnainfo.ee 15% vastajatest – mõlemal puhul lähtudes rohkem isiklikust huvist. Aastatega on kasutajate arv vähehaaval kasvanud;
- Vaid 7% vastajatest on kogenud info otsimisel mingeid taksitusi, osalt on need seotud vähese internetitundmisega;
- Eestis kasutatavaid ökomärgiseid teati üldiselt üsna halvasti. Kõige rohkem inimesi on märganud Euroopa Liidu energiamärgistust (62%) ja Eesti Mahemärki (48%) ning üle poole nende märgiste teadjaist oli kursis ka nende tähendusega. Muude märgiste tähendust teadsid vaid üsna vähesed;
- Isikuid, kelle arvamust keskkonnateemadel kõige enam usaldatakse, nimetab tavaliselt ca 35% vastajaskonnast. Aasta-aastalt on pingerea algus üldjoontes sama – Fred Jüssi, minister, Vladislav Koržets. Siiski on inimestel nii palju autoriteete, et ka põliste liidrite protsendid jäävad väga väikeseks (F.Jüssi 4%);
- Võrreldes 2012.a. uuringuga on peaaegu kõik hinnangud ja suhtumine keskkonda kogu vastajaskonna seisukohalt rohkem või vähem paranenud. Eeskätt on tõusnud hinnangud:
 - puhta joogivee kättesaadavusele, õhu puhtusele
 - Eesti elanike keskkonnateadlikkusele
 - keskkonna-alase, eriti jäätmetega seotud teabe kättesaadavusele

Kogu vastajaskonna hoiakutest erinevad endiselt Ida-Virumaa taustühma tulemused, kandes märgatavalt pessimistlikku varjundit. Keegi Ida-Virumaa vastajatest ei pidanud ei Eesti keskkonnaseisundit ega Eesti elanike keskkonnateadlikkust väga heaks. Hinnang Eesti keskkonnaseisundile on regioonis halvem kui 2012.a.. Kuigi ka Ida-Virumaal on puhta joogivee kättesaadavus ja õhu puhtus vastajate enamuse hinnangul hea või väga hea, on hinnangute keskmine langenud võrreldes 2012.a.-ga. Sama tuleb öelda ka jäätmeveo korralduse ja info kohta jäätmete sorteerimisest. Ida-Virumaal arvati kõige sagedamini (59% vastajatest), et Eesti metsade olukord on halb ja 69% väitis, et neid ei majandata targasti. Ka arvamus suurtööstuse poolt tehtavate kahjude arvestamisest ning loodusressursside säästvast kasutamisest on seal ülekaalukalt negatiivne. Energiatootmise aspektide seadmisel pingeritta nende olulisuse järgi paigutus keskkonnasäästlikkus Ida-Virumaal selgelt esimesele kohale (53%). Samal ajal on Ida-Virumaa vastajate informeerituse tase Eesti keskkonnateemadest suhteliselt madal ning nende osavõtt keskkonnanäilisest tegevusest (matkarajad, üritused jms.) vähene. Ühelt poolt mõjutab hoiakuid ilmselt tööstuspiirkonnale iseloomulik probleemistik, teiselt poolt puudulik kontakt Eesti meediaruumiga.

1 Keskkonnaministeeriumiga seostuvad märksõnad

Vastajatel paluti öelda kuni kolm märksõna, mis neile spontaanselt meenuvad seoses Keskkonnaministeeriumiga. Lahtiste vastuste süstematiseerimisel tekkis järgmine pingerida:

Joonis 1. **Keskkonnaministeeriumiga seonduvad märksõnad.**
Kõik vastajad n=1002

Nagu 2012.a., nii ka nüüd suutis märksõnu pakkuda 65% vastajaskonnast.

Ka märksõnade pingerida kujunes eelmise uuringuga sarnaseks, kuigi teatud aspekte, nagu mets, vesi, õhk, kaevandamine tõsteti esile endisest sagedamini. Reostus, saaste, jäätmed on tõusnud omaette kategooriaks. Samas esitati endisest vähem tigeid või otseselt negatiivse alatooniga, näiteks korruptsioonile viitavaid märksõnu.

Kõige sagedamini seostub Keskkonnaministeerium endiselt loodushoiu, looduskaitse, looduskaitsealadega.

Kui regioonide lõikes nimetati enamasti kõige sagedamini lihtsalt loodushoidu ja looduskaitsealasid, siis Ida-Virumaal ja Põhja-Eestis oli esikohal vesi/veekogud (I-V 32%, P-E 28% rühmast), sellele järgnes õhk (I-V 23%, P-E 18%), ületades märkimisväärselt keskmisi tulemusi. Ka maksud ja järelevalve meenus Ida-Viru vastajatele keskmisest märksa sagedamini. Lääne-Eesti eristus muudest piirkondadest maavarade ja kaevandamise sagedasema meenutamise poolest (13%).

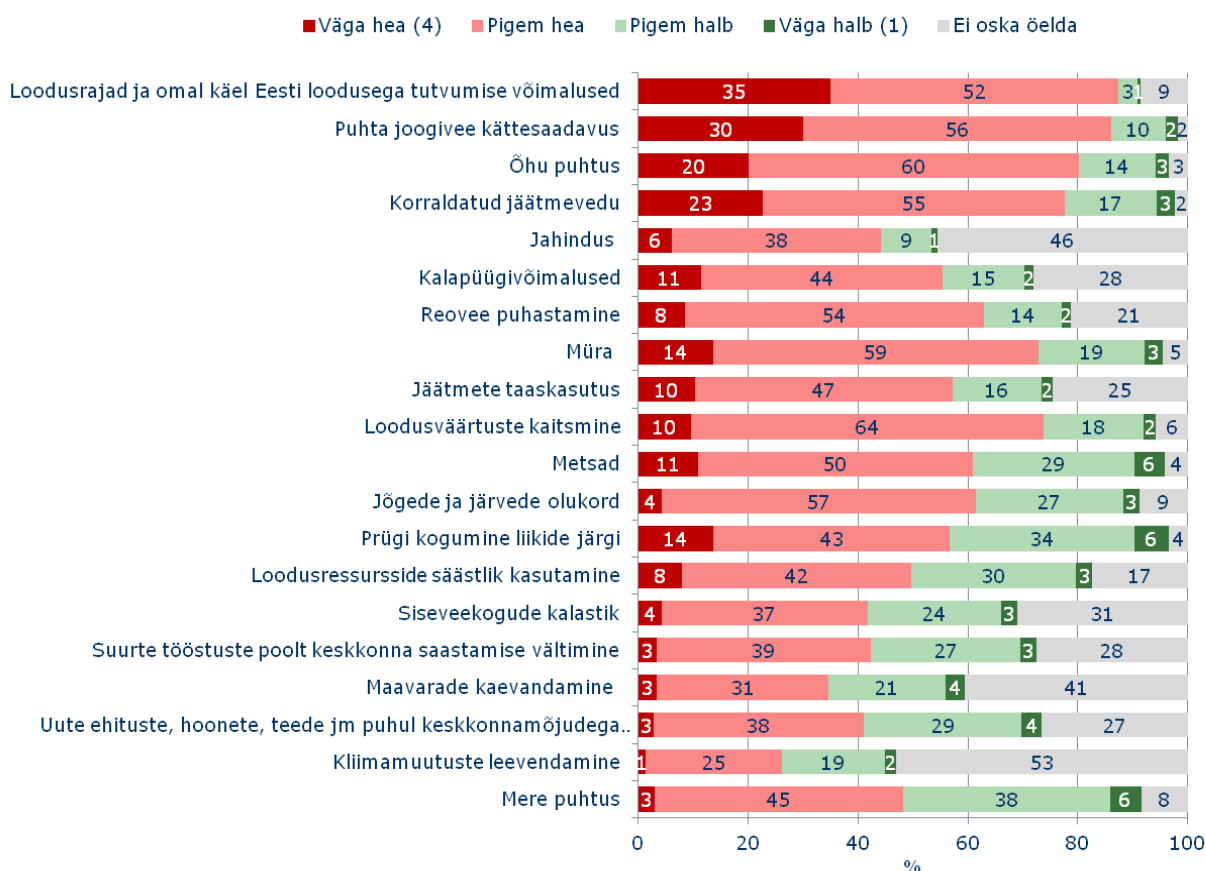
2 Keskkonnaprobleemid Eestis

2.1 Hinnangud keskkonnavaldkondade olukorrale Eestis

Vastajatele loeti ette rida keskkonnavaldkondi ja paluti anda hinnang nende praegusele olukorrale Eestis. Hinnanguid anti 4-pallisel skaalal, kus parim hinne (väga hea) oli 4. Skaala keskmine on 2,5.

Järgneval joonisel on valdkonnad järjestatud hinnanguskaala keskmiste tulemuste põhjal.

Joonis 2. **Hinnang keskkonnaga seotud valdkondade olukorrale Eestis.**
Kõik vastajad n=1002

Oli valdkondi (nt jahindus, kliimamuutuste leevendamine), mille kohta suur osa vastajaskonnast ei osanud midagi vastata. Saadud hinnangute puhul aga olid kõigi valdkondade puhul ülekaalus positiivsed arvamused. Vaid mere puhtuse küsimuses jäi keskmine hinnang täpselt skaala keskpunkti, sest kuigi 48% vastajatest pidas olukorda heaks ja 44% halvaks, leidis viimaste seas suhteliselt suur grupp inimesi (6% kõigist vastajatest), kes olukorda väga halvaks pidasid ning sellega keskmist hinnet langetasid. Kardinaalselt lahknesid arvamused ka metsade olukorra ja prügi kogumise kohta liikide järgi, mida sama suur osa vastajatest – 6% - pidas väga halvaks, ent paljud olid vägagi kõrgel arvamusel, mistõttu skaala keskmine kaldus pigem hea poole.

Nagu jooniselt näha, pälvisid kõige paremaid keskmisi hinnanguid loodusrajad ja omal käel loodusega tutvumise võimalused, puhta joogivee kättesaadavus ja õhu puhtus. Siingi oli

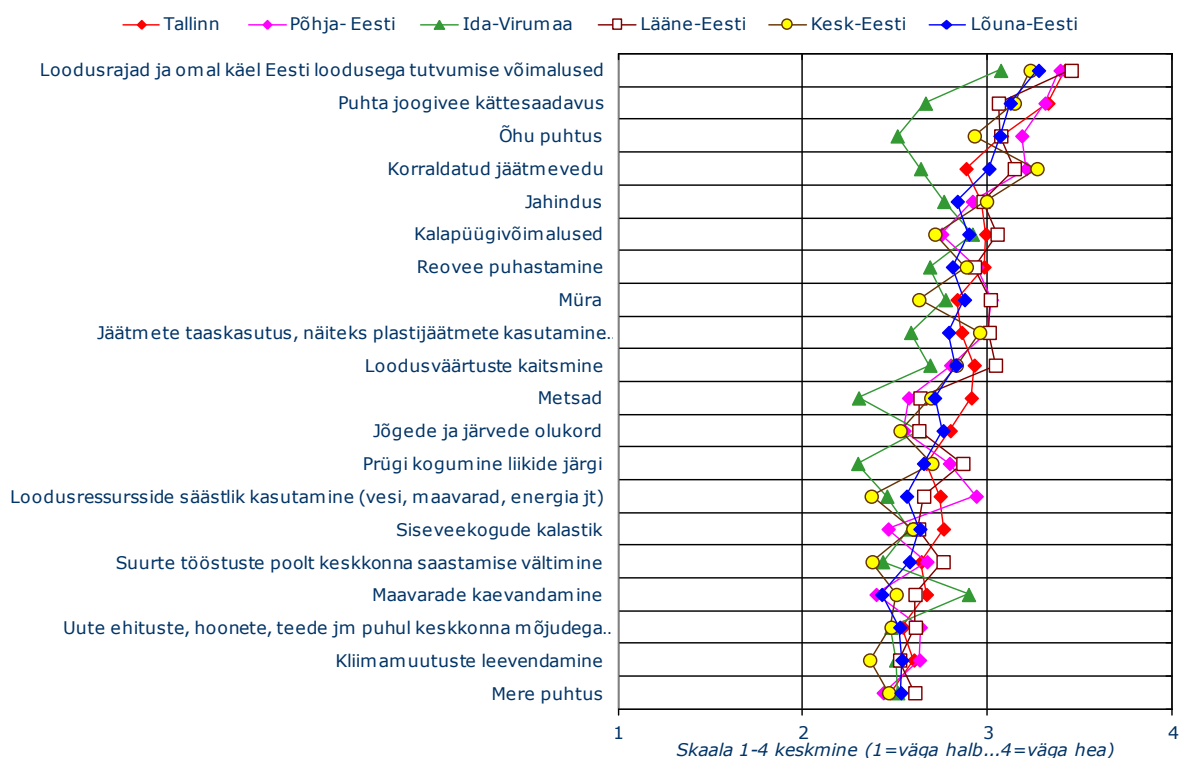
negatiivseid arvamusi, ent rahulolevad vastajad jäid suurde enamusse, kusjuures paljud andsid parima võimaliku hinnangu. Valdavalt positiivsel seisukohal oli ühiskond ka jäätmeveo korralduse, mürataseme ja loodusväärtuste kaitsmise küsimustes.

2.1.1 Hinnangute erinevused taustrühmades

Süsteematisemad erinevused hinnangutes avaldusid põhiliselt elukoha ja osalt sellega seoses rahvuse (keeleruumi) aspektist.

Vastajate elukohta (regiooni) lõikes eristus muudest piirkondadest Ida-Virumaa vastajaskond, muude regioonide erinevused olid väikesed (joonis 3).

Joonis 3. **Keskmesid hinnangud keskkonnaga seotud valdkondade olukorrale Eestis regioonide lõikes.** n=vastajad taustrühmas

Nagu 2012.aastal, nii ka nüüd oli Ida-Virumaal keskmisest tunduvalt enam probleeme puhta joogivee ja õhuga. Siiski olid sealgi neis küsimustes positiivsed hinnangud kerges ülekaalus. Üle poole Ida-Virumaa vastajaskonnast oli aga mures metsade (59% negatiivne) olukorra ja prügi liikide järgi kogumise (60% negatiivne) pärast. Ka suurtööstuse poolt tekitatava saaste, uusehituste korral keskkonnamõjudega arvestamise ja loodusressursside säästva kasutamise eest jäid hinnangute keskmised Ida-Virumaal skaala negatiivsesse ossa.

Rahvuse (eesti- või venekeelse elanikkonna) seisukohalt vaadates olid eestlaste keskmised hinnangud mõlemal uuringuaastal enamasti veidi paremad. Suurimad lahknevused kahe grupi arvamustes olid puhta joogivee ja õhupuhtuse küsimustes, tänavu on lisandunud jäätmeveo korralduse ja jäätmete taaskasutuse probleem. Kõik nimetatud probleemid on seotud rohkem siiski mitte niivõrd rahvusega, kuivõrd Ida-Virumaaga, kusjuures jäätmete

taaskasutuse puhul on tegemist peamiselt vastamata jätnute suure osakaaluga mitte-eestlaste seas.

2.1.2 Erinevused 2012. ja 2014.a. tulemustes

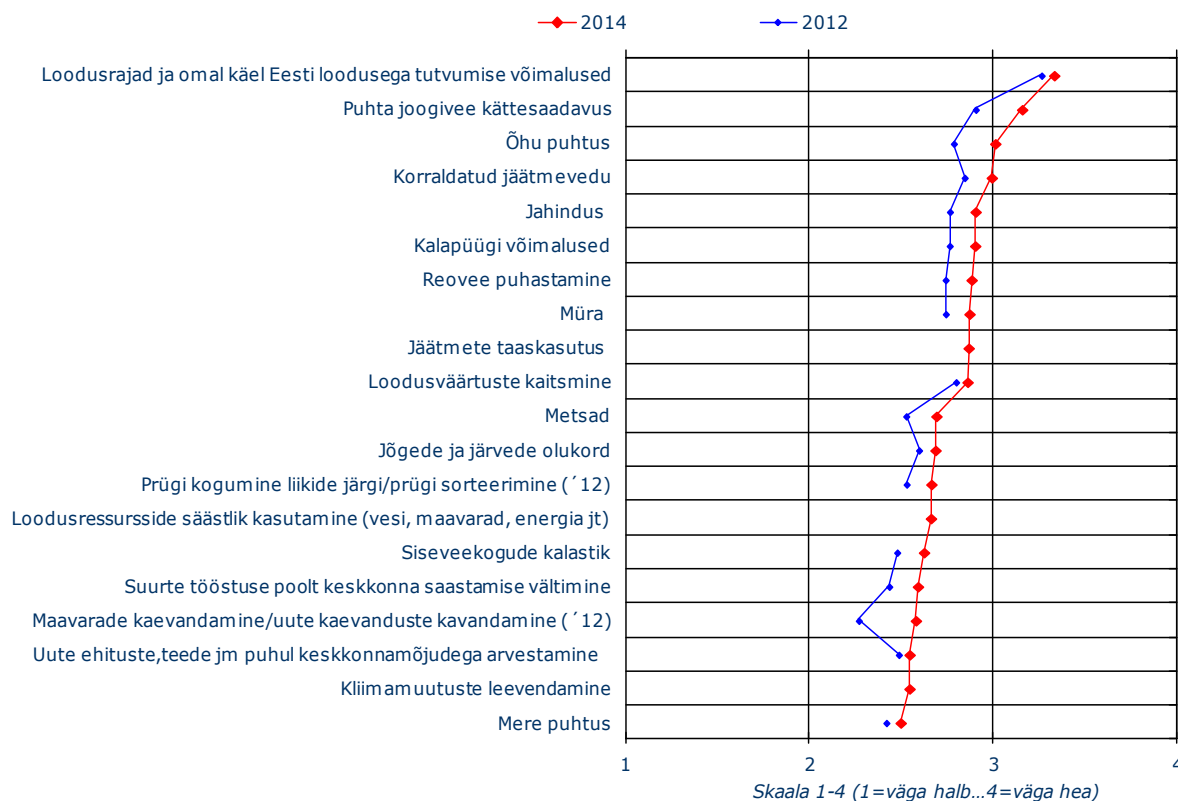
Võrreldes 2012.aastaga on üle-eestilises kokkuvõttes kõik keskmised hinnangud tänavu rohkem või vähem paranenud. Eriti puudutab see puhta joogivee kättesaadavust ja õhu puhtust. Samas Ida-Virumaa taustrühmas on enamus hinnanguid langenud, eriti just õhupuhtuse ja puhta joogivee kättesaadavuse, aga ka jäätmetega seotu ja metsade küsimuses. Kui 2012.a. andis Ida-Virumaa puhta vee kättesaadavusele positiivse hinnangu 77% ja negatiivse 21% vastajatest, siis tänavu vastavalt 63% ja 32%. Õhu puhtust hinnati seal 2012.a. 77%/20% ja 2014.a. 57%/42%. Hinnangud õhule ja veele on paranenud mujal, veele eriti Tallinnas.

Metsadele antud hinnangutes on suurem tõus samuti Tallinna grupis, ent langus Ida-Virumaal, kus 59% grupid pidas olukorda halvaks või väga halvaks (2012.a. 51%). Ka alevite ja maa taustrühmades olid metsadele antud hinnangud mõlemal aastal keskmisest kehvemad – maal siiski paranenud võrreldes 2012.a.-ga.

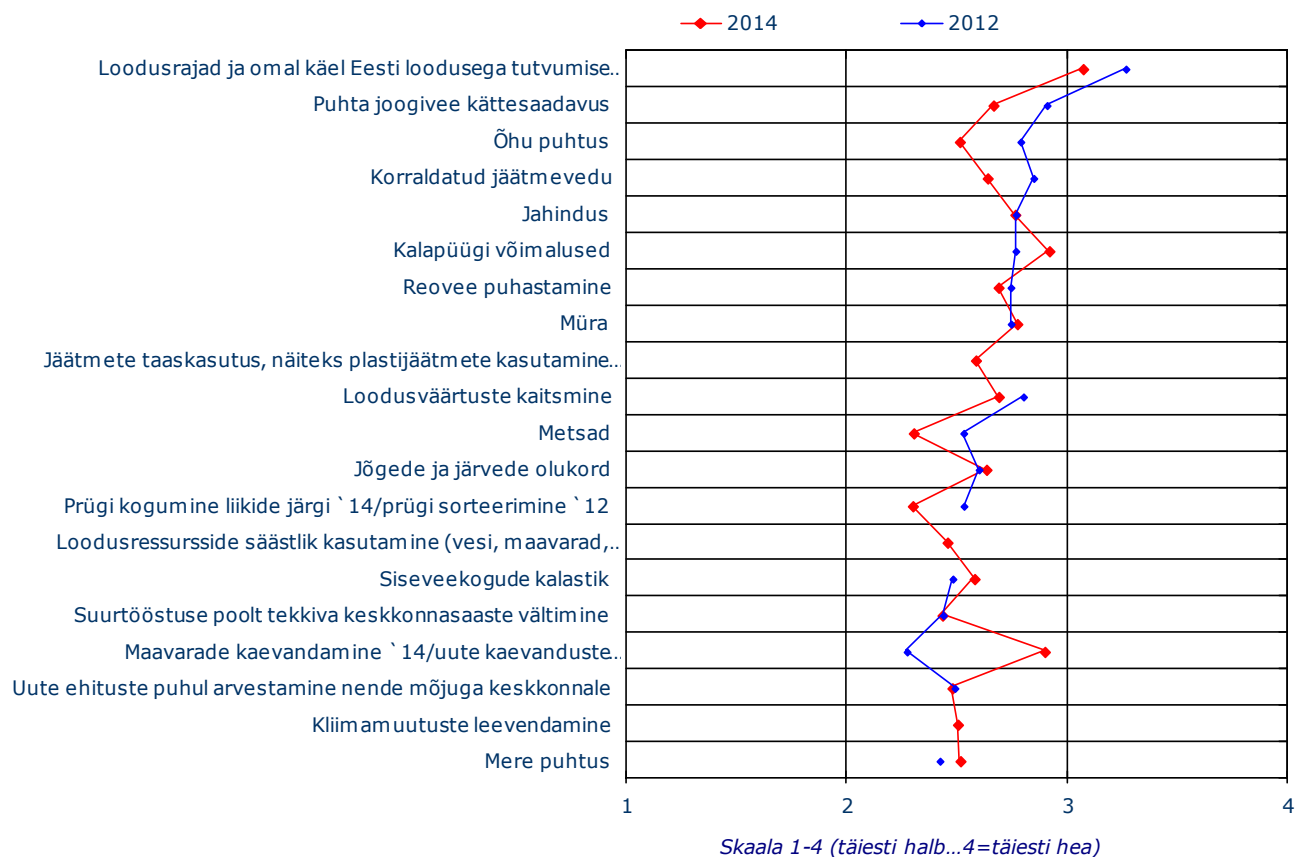
Ida-Virumaal on tõusnud hinnangud kalapüügiga seotud aspektidele (kalastik, veekogude olukord).

Kuigi joonise järgi võiks arvata, et hinnang on tugevasti tõusnud kaevanduste valdkonnas, on siin tegemist sõnastuse erinevusega vaadeldavates uuringutes, nii et järeldust teha ei saa.

Joonis 4. **Keskmiised hinnangud keskkonnaga seotud valdkondade olukorrale Eestis.** 2012. ja 2014.a. võrdlus, kõik vastajad

Joonis 5. **Keskised hinnangud keskkonnaga seotud valdkondade olukorrale Eestis. 2012 ja 2014.a. võrdlus, Ida-Virumaa taustühm**

2.2 Valdkonnad, millele vastajate arvates tuleks keskkonna seisukohalt senisest enam tähelepanu pöörata

Lahtise vastusena paluti vastajatel valida eelnevast nimekirjast kuni 3 kriitilisemat valdkonda või lisada omalt poolt mõni.

87% vastajatest osales probleemide esiletoomises. Vastuste sageduse järgi vajavad endiselt kõige suuremat tähelepanu meri, mets ja õhk. Uue kategooriana oli etteantud nimekirjas loodusressursside säästlik kasutamine, mis tõusiski kohe kõige olulisemate valdkondade sekka.

Tulemuste pingerida ei erine eriti 2012.a. omast. Väikesed erinevused siiski on: esiteks mainiti enamust probleemidest nüüd harvem kui varem, mis võib viidata olukorra mõningasele paranemisele. 2012.a. mainiti kõige enam metsade olukorda, millele järgnesid meri, jõed-järved ja õhk. Tänavu tõusis sageduselt esikohale mere puhtus, kuigi metsad, veekogud ja õhk asuvad samuti pingerea eesotsas.

Märksõnad, mida omalt poolt pakuti ja mis etteantud süsteemi täpselt ei mahu:

Süntetiliste ainete kasutamine toidu säilitamiseks, meres kalade olemasolu

Alternatiivenergiate kasutamine, jäätmete põletamine - see saastab keskkonda ja häirib naabreid

Inimeste harimine keskkonnateemadel - kultuur (lapsed jne)

Arendada Eesti ökoloogilist toodangut: piim, liha, munad jne.

Joonis 6. **Valdkonnad, millele tuleks rohkem tähelepanu pöörata.** n=kõik vastajad

Taustühmade võrdlus näitab, et mere puhtus oli eriti südamele Tallinna vastajatel (33%), metsad, nagu võiski arvata, Ida-Virumaal (44%). Loodusressursside säästlik kasutamine oli aspektidest esikohal Lääne-Eesti rühmas (30%), kõrgharidusega vastajate (30%), 30-39-aastaste (28%) ja eestlaste (24%) seas. Eestlaste hulgas jagas see aspekt esikohta mere puhtusega.

Kõrgharidusega vastajate seas leiti muudest rühmadest sagedamini, et uusehituste, teede jms. puhul tuleb arvestada keskkonnamõjudega, sama rühm ja ka Tallinna elanikud tõstatasid teistest enam jäätmete taaskasutuse küsimust. Ida-Virumaal rõhutas kolmandik vastajatest (32%) prügi liikide järgi kogumise probleemi.

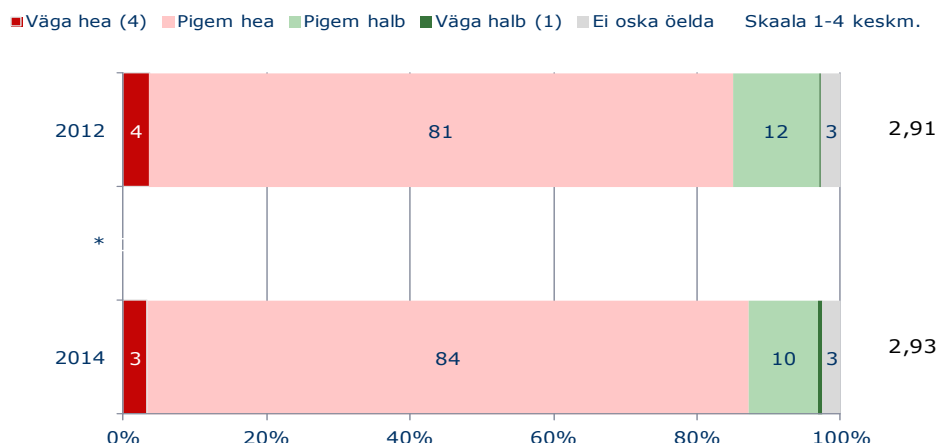
Lääne-Eestis ja väikelinnade-alevike rühmas mainiti keskmisest sagedamini siseveekogude kalastikku (vastavalt 15% ja 13%). Maainimeste ja Lõuna-Eesti vastajate puhul oli küllalt olulisel kohal maavarade kaevandamisega seotu, Lõuna-Eestis veelgi olulisem – puhta joogivee kättesaadavus (21%).

Noorimate vastajate (15-19 a.) seas mainiti teiste rühmadega võrreldes märksa sagedamini müraprobleemi (19%).

2.3 Hinnang Eesti keskkonnaseisundile tervikuna

Suur enamus elanikkonnast on riigi keskkonnaseisundiga pigem rahul. Positiivse vastuse andis kokku 85% vastajaskonnast. Võrreldes 2012.a.-ga on seis peaaegu sama, hinnanguteskaala keskmine on siiski vaevaltmärgatavas tõusutrendis (joonis 7).

Joonis 7. Hinnang Eesti keskkonnaseisundile

Regioonide lõikes olid hinnangud keskmisest paremad Lääne-Eestis ja Tallinnas, kõige madalamad aga Ida-Virumaal, kus väga heaks ei pidanud seisundit keegi. Maainimesed üldiselt olid olukorrast paremal arvamusel kui linnade elanikud (v.a. Tallinn, kus negatiivseid vastuseid oli märksa vähem kui muudes linnades ja isegi maal). Samad tendentsid olid täheldatavad ka 2012.a..

Joonis 8. Hinnang Eesti keskkonnaseisundile. Taustrühmade lõikes

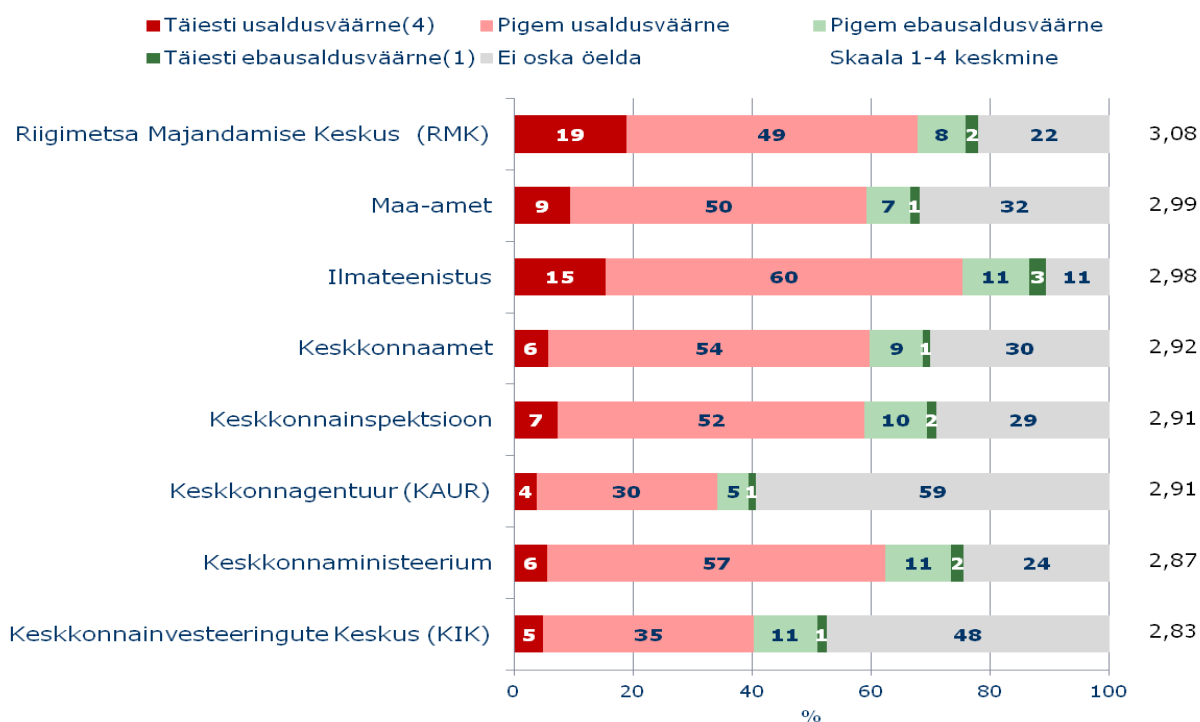

3 Keskkonnainstitutsioonide usaldusväärsus

Vastajail paluti hinnata rea keskkonnainstitutsioonide usaldusväärst 4-pallisel skaalal. Selge, et inimeste kokkupuuted ja teadlikkus ühest või teisest asutusest olid üpris erinevad. Nii oskas suur enamus vastajaskonnast midagi arvata Ilmateenistusest, mida keegi selle all ka mõtles, ent Keskkonnaagentuur oli enam kui poolele elanikkonnast päris tundmatu. Kokkuvõtlikult saab öelda, et kõiki institutsioone peeti elanikkonnas pigem usaldusväärseteks (skaala keskmine üle 2,5). Usaldamatust väljendas vaid üsna väike osa vastajaist ning väga suuri erinevusi selles institutsioonide lõikes ei ilmnunud.

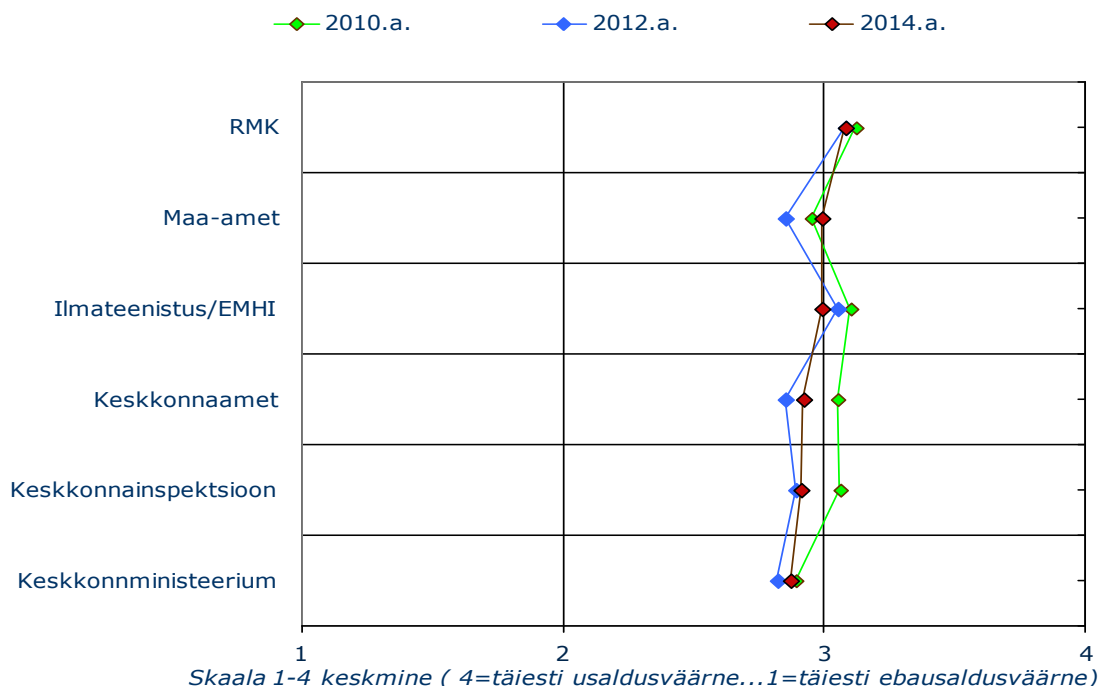
Kõige rohkem positiivseid hinnanguid kogus RMK, kes on loodusradade ja puhkealadega kogunud suurt populaarsust.

Joonis 9. **Keskkonnainstitutsioonide usaldusväärsus.** n=kõik vastajad

Nagu näha jooniselt 10, on kõik võrreldavad institutsioonid, v.a. Maa-amet, saanud kõige paremaid keskmisi hinnanguid 2010.aastal. Tänavused hinnangud on seevastu paremad kui aastal 2012. Vaid Maa-ametile antud hinnangute keskmised on seekord kõrgemad kui mõlemal eelmisel aastal ning see on tõstnud ameti pingereas II kohale. Kõigil aastatel on pingerida juhtinud RMK.

Joonis 10. **Keskkonnainstitutsioonide usaldusväarsus. Aastate võrdlus**

Riigimetsa Majandamise Keskust tunnustati keskmisest enam eestlaste, õpilaste ja suurema sissetulekuga vastajate seas, märkimisväärselt palju umbusaldajaid oli aga Ida-Virumaa elanike ja mitte-eestlaste seas (vastavalt 28% ja 18%), kuigi ka neis gruppides domineerisid siiski positiivsed hinnangud.

Maa-amet on eriti tunnustatud maainimeste seas, kellest 71% pidas seda täiesti või pigem ning vaid 7% mitte eriti usaldusväärseks. Regioonidest paistsid heas mõttes mõnevõrra silma Lääne- ja Lõuna-Eesti.

Nii Tallinna kui mitte-eestlaste grupis oli kõigi institutsioonide puhul keskmisest märksa suurem osa neid, kes vastuse võlgu jäid. Samas konkreetselt Ida-Virumaa vastajate osalusmäär ei jäänud Eesti keskmisest maha, kuigi suurem osa selle grupi vastajatest on mitte-eestlased. Ida-Viru vastajaskonna seas paistab silma, et vastust „pigem ebausaldusväärne“ esines seal keskmisest tunduvalt sagedamini kõigi institutsioonide puhul peale Keskkonnaministeeriumi. Viimane aga sai vastuseid „täiesti usaldusväärne“ kõige rohkem just Ida-Virust - 12%.

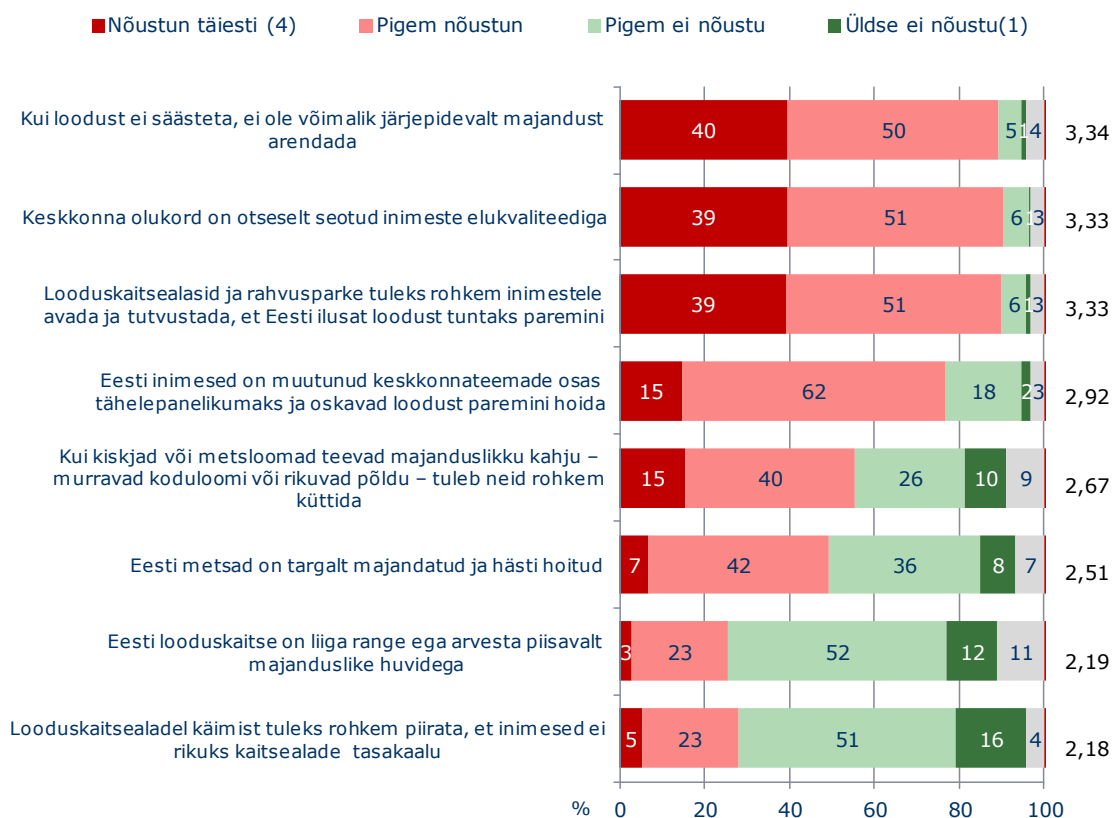
4 Arusaamad Eesti keskkonnakaitsest

Vastajatele loeti ette rida väiteid ja paluti öelda, kuivõrd nad ühe või teisega nõustuvad. Vastused anti taas 4-pallisel skaalal.

Peaaegu kogu vastajaskond nõustus väitega, et loodust säästmata ei saa majandust järjepidevalt arendada, keskkonna olukord on otseselt seotud elukvaliteediga ning looduskaitsealasid ja rahvusparke tuleks rahvale rohkem tutvustada. Suur enamus vastajatest (78%) möönis ka, et Eesti inimesed on keskkonnateemade osas hoolsamaks läinud. Üle poole vastajaskonnast (55%) leidis, et kui metsloomad hakkavad majanduslikku kahju tekitama, tuleb neid küttida, kuigi enam kui kolmandik vastajatest seda ei pooldanud, sh 10% oli isegi resoluutselt vastu (joonis 11).

Elanikkond jagunes enam-vähem pooleks väite puhul, et Eesti metsad on targalt majandatud ja hästi hoitud. Siiski oli selle väitega nõustujaid veidi rohkem kui vastaseid.

Joonis 11. **Arvamused Eesti keskkonnakaitsest.** n=kõik vastajad

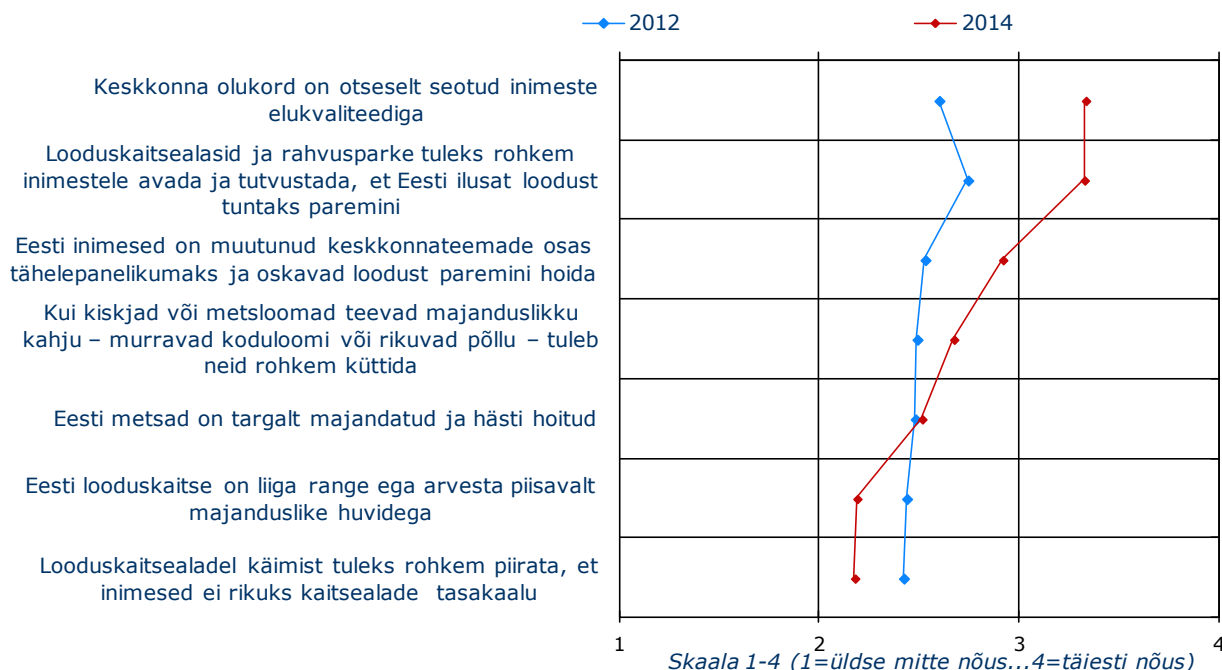
Taustühmade lõikes olid põhilised erinevused arvamustes väidete puhul, mis puudutas metsi ja metsloomade küttimist. Metsade targa majandamise osas oli keskmisest negatiivsemal arvamusel Ida-Virumaa taustühm, mida võis oodata juba ka eelmiste küsimuste järgi. 69% Ida-Viru taustühmast väitega ei nõustunud. Ka Põhja-Eesti taustühm (v.a. Tallinn) oli pigem negatiivsel seisukohal. Tallinlased seevastu olid kõige paremal arvamusel – 62% olid väitega nõus ja vaid 25% mitte. Kahjuks olid ka väikelinnade ja maa taustühmades ülekaal

negatiivsel poolel. Suured linnad koos Tallinnaga surusid skaala keskmise oma hea usuga üles.

Metsloomade küttimisega olid rohkem nõus just maainimesed (poolt 70%, vastu 30%), eriti Lääne- ja Põhja-Eesti regioonis. Vastuseis aga oli suurim Ida-Virumaal (vastu 52%) ja venekeelses elanikkonnas üldiselt (41%), ettearvatavalt ka 15-19-aastaste noorte seas (57%).

Võrreldes 2012.a.-ga väljendus tänavu kõigi väidete puhul inimeste sõbralikum suhtumine Eesti keskkonnaküsimustesse. Kõik keskmised hinnangud peale metsadega seotu on võtnud selgelt positiivse suuna – eriti tõdemus, et keskkonnaseisundil on otsene seos elukvaliteediga.

Joonis 12. **Arvamused Eesti keskkonnakaitsest. 2012. ja 2014.a. võrdlus**

5 Arvamused energiaallikatest

Vastajatele esitati nimekiri 5 energiaallikast ning paluti neid hinnata järgmistest aspektidest:

- a) keskkonnasõbralikkus
- b) odavus
- c) riigi energia-alase sõltumatuse tagamine

Kõikide aspektide seisukohalt (joonised 13-15) panustati keskmiselt kõige enam tuuleenergiale ja puidule. Odavuse seisukohalt oli esikohal puit, muudes aspektides tuuleenergia. Muidugi oli ka vastupidiseid arvamusi – eriti odavuse osas: tuuleenergia on ca kolmandiku vastajate arvates pigem või väga kallis ning ka puidu puhul leidis seda 27%.

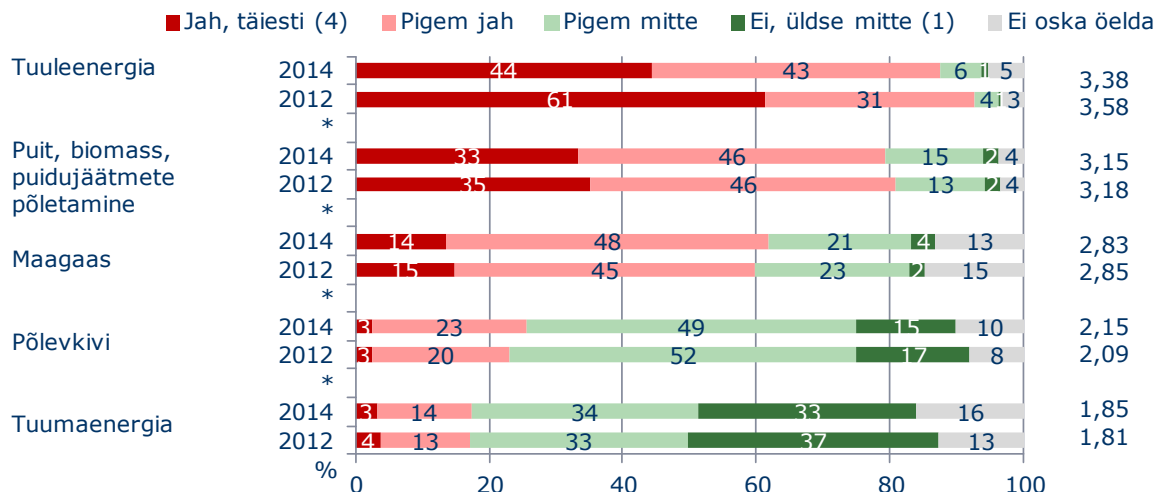
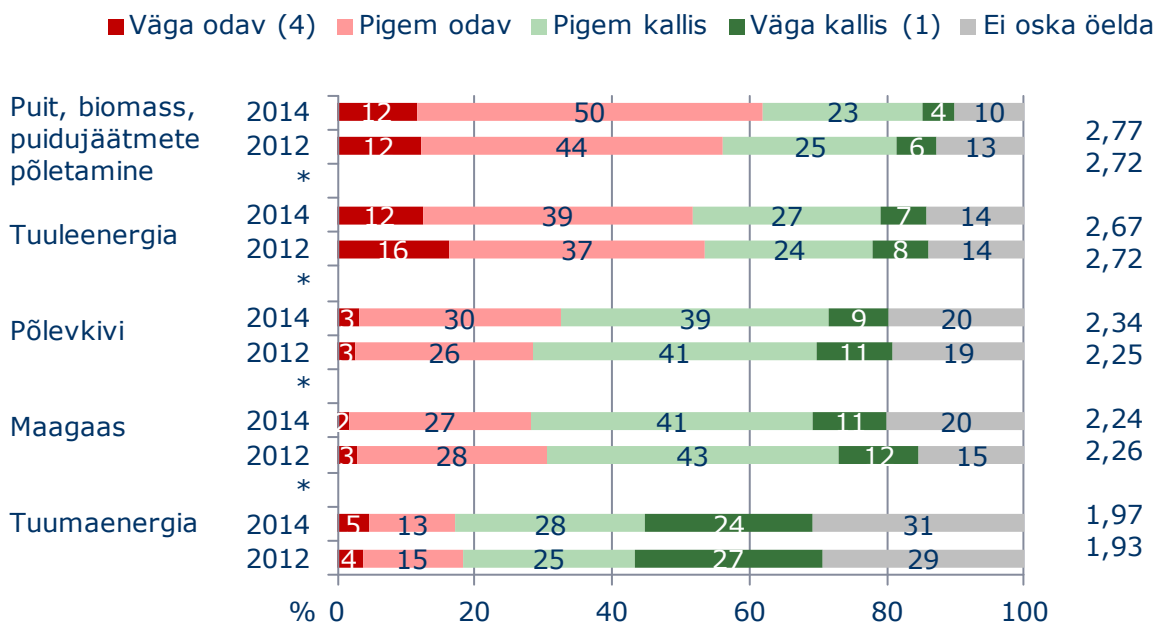
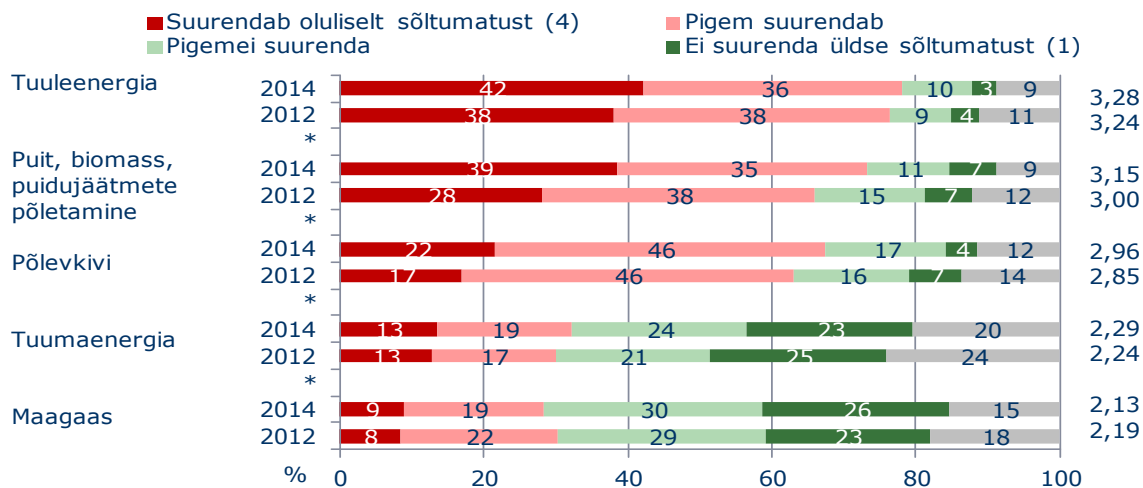
Keskkonnasõbralikkuse ja hinna poolest peeti kokkuvõttes kõige halvemaks variandiks tuumaenergiat, energiajulgeoleku poolest aga maagaasi. Tuumaenergia maksumuse osas jäid paljud küll vastuse võlgu.

Taustrühmade lõikes ilmnas eelduspäraselt, et eestlased ja eriti maainimesed usuvad kõigis aspektides kõige enam puitu – üle 80% maarühmast. Mitte-eestlased olid puidu suhtes skeptilisemad, eestlased omakorda tuuleenergia suhtes.

Põhja-Eesti ja Ida-Virumaa elanike seas oli nii gaasi kui tuumaenergia suhtes keskmisest positiivsem hoiak – gaasi kohta arvas seal vastavalt 46% ja 43%, et see aitab suurendada energiaalast sõltumatust (kogu vastajaskonna keskmine 28%). Põhja-Eesti grupist nõustus vaid 38%, et gaas ei suurenda energiaalast sõltumatust, Ida-Virumaa olid sellised vastajad siiski kerges ülekaalus (48%).

Lääne-Eesti vastajad pidasid julgeoleku seisukohalt tuuleenergiat ja puitu võrreldes muude vastajatega veelgi paremaks ning tuumaenergiat halvemaks. Samad seisukohad väljendusid ka maainimeste hoiakutes (lõikes maa vrs.linn).

Haridustaseme vaatevinklist suhtusid kõrgharidusega vastajad ülejäänutest veidi paremini tuumaenergiasse, kuigi ka nende vastuste keskmine jäi kokkuvõttes negatiivseks. Põlevkivi suhtes oli see grupp negatiivsem kui muud vastajad, kuigi energiajulgeoleku seisukohast oldi ülejäänutest paremal arvamusel. Tuule- ja eriti puiduenergiat peeti energiajulgeoleku poolest haritlaste grupis teiste vastajatega võrreldes veelgi paremaks

Joonis 13. **Kas energiaallikas on keskkonnasõbralik?** n=kõik vastajadJoonis 14. **Kas energiaallikas on odav?** n=kõik vastajadJoonis 15. **Kas energiaallikas suurendab riigi energia-alast sõltumatust?** n=kõik vastajad

Võrreldes 2012.a.-ga jäid energiaallikate pingeread tänavu peaaegu endisteks, vaid maagaas langes odavuse seisukohalt 4.kohalt napilt 5.-le ja põlevkivi tõusis 5.-lt 4.-le.

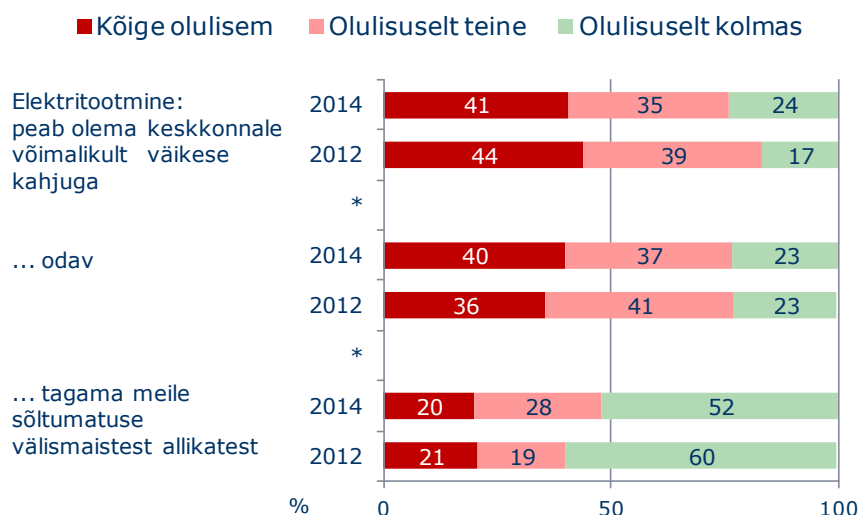
Vastuste proportsioonides siiski toimusid väikesed muutused. Nii on võrreldes 2012.a.-ga märkimisväärselt kahanenud nende vastajate osakaal, kes tuuleenergiat täiesti keskkonnasõbralikuks pidasid. Ka hinna osas on tuuleenergia pisut atraktiivsust kaotanud, samas energiajulgeoleku seisukohalt pisut võitnud.

Tuumaenergia ja eriti põlevkivi osas on arvamus keskkonnasõbralikkusest ja odavusest pisut leebemaks muutunud. Energiajulgeoleku seisukohalt on paranenud hoiak kõigi allikate suhtes peale maagaasi, mis on veidi halvenenud. Kõige rohkem on kasvanud usk puitu.

5.1 Prioriteedid elektri tootmisel

Vastajatel paluti järjestada elektritootmise 3 aspekti olulise järjekorda. Inimesi, kes paigutasid aspektidest esikohale elektritootmise odavuse, oli tänavu peaaegu sama palju kui neid, kes tähtsustasid kõige enam tootmise keskkonnasõbralikkust. Välismaistest allikatest sõltumatus jäi enamuse arvates tähtsusest kolmandaks.

Joonis 16. **Prioriteedid elektri tootmisel.**

Võrreldes eestlaste ja mitte-eestlaste arvamusi tuleb öelda, et mitte-eestlaste seas oli kõige rohkem neid, kes esikohale paigutasid keskkonnasõbralikkuse (48%)(eestlased 37%). Odavus oli selles keelegrupis esikohal 44%-l vastajatest, eestlaste seas 38%-l. Sellised vahed aga tekkisid põhiliselt seetõttu, et mitte-eestlastest paigutas sõltumatuse aspekti I või II kohale vaid ca 20%, eestlastest aga 59%. Siiski paigutati ka eestikeelsete vastajate seas esikohale kõige sagedamini energiatootmise odavus (38%), teiseks keskkonnasõbralikkus (37%) ja alles kolmandaks energiaalane sõltumatus (25%). Ida-Virumaa vastajaskonnas oli keskkonnasõbralikkuse aspekt toonitatud eriti tugevalt (53% esikohal).

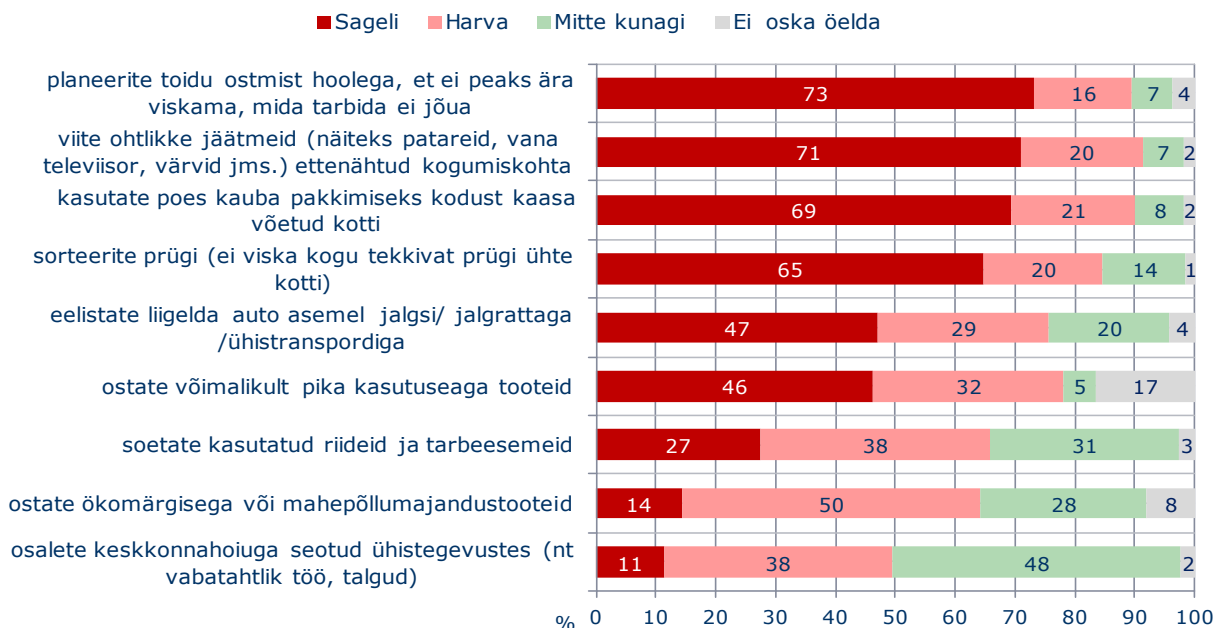
Nagu on näha jooniselt, on muutused **võrreldes 2012.a.-ga** küllaltki väikesed. Veidi on tähtsustunud nii maksumuse kui sõltumatuse aspekt. Kui 2012.a. seadsid vastuste proportsioonid keskkonnasõbralikkuse esikohale, siis nüüdseks on maksumuse tähtsus tõusnud peaaegu samale tasemele.

6 Keskkonnasõbralik käitumine

6.1 Harjumuspärane käitumine

Vastajatele loeti ette rida tegevusi, mis võiksid säästa keskkonda. Juhul, kui vastaja andis vastuse, et ta toimib nii sageli või kasvõi harva, paluti tal ka öelda, kas sellise käitumise puhul on talle olulisem keskkonnakaitseline või mingi muu, näiteks rahaline aspekt.

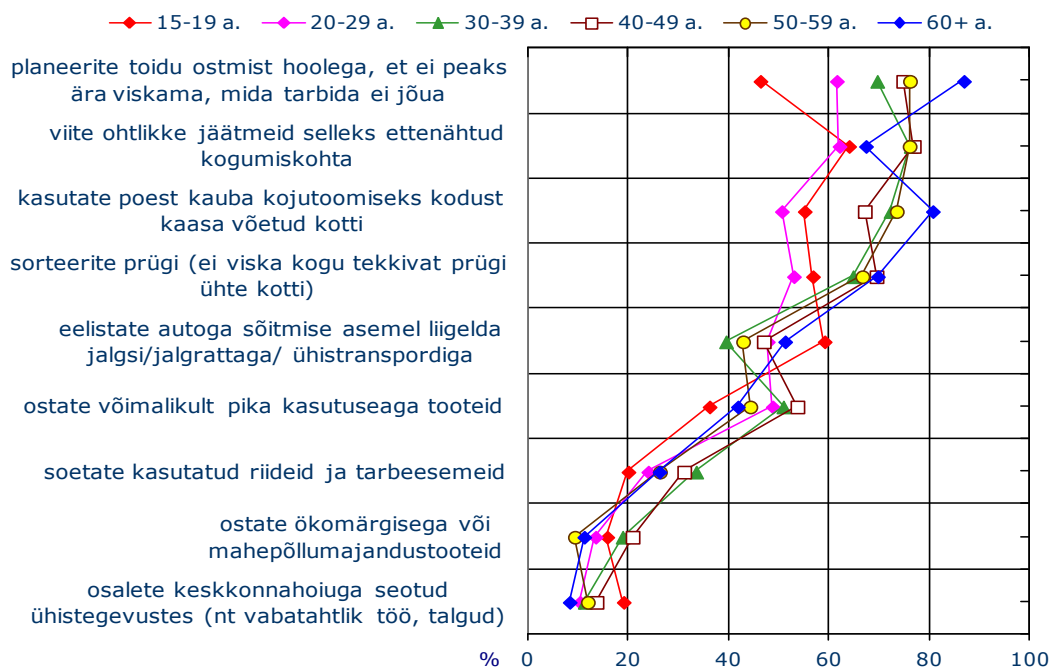
Joonis 17. **Keskkonnasäästlikud harjumused.** n=kõik vastajad

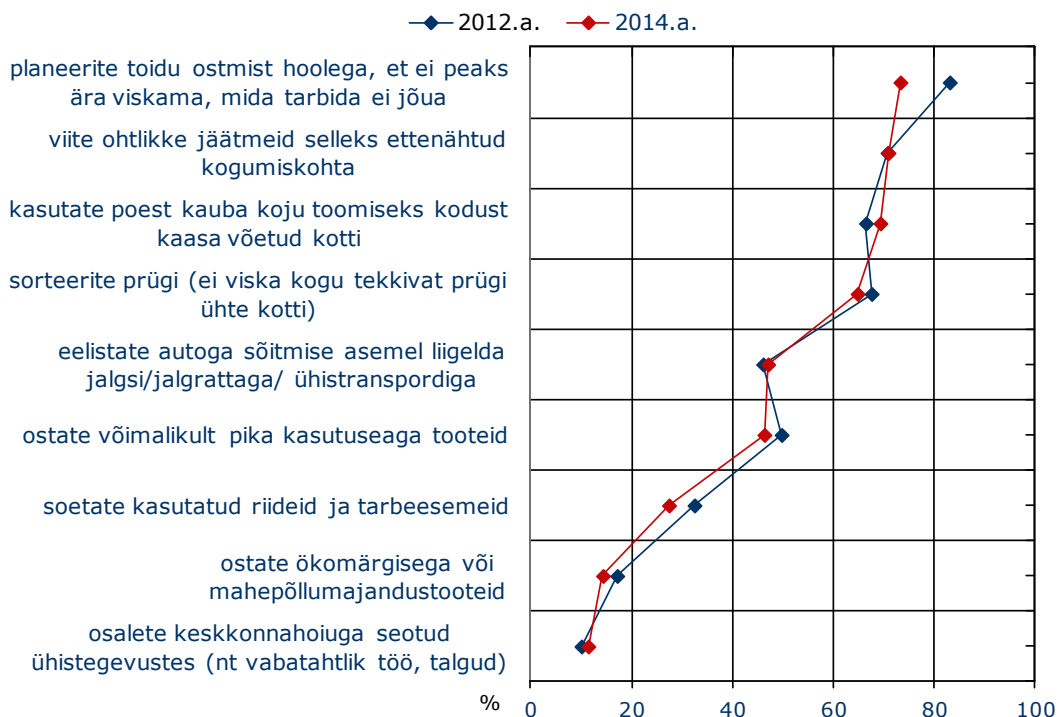
Välja arvatud osalemine ühistegevustes, on enamus vastajaskonnast vähemalt mõnikord käitunud küllalt keskkonnasõbralikult. Kõige enam võib seda järeltada ostude planeerimise, jäätmetega ümberkäimise ja korduvkasutusega poekoti omamise küsimustes.

Taustrühmade võrdluses paistavad, nagu varemgi, silma erinevused noorte ja vanade käitumises, eriti toiduostmise planeerimise, kodust kaasavõetud koti kasutamise ja mõnevõrra ka prügi sorteerimise puhul. Siiski, välja arvatud toiduostude planeerimine, on ka noorimas vanusegrupis enamuse vastajate käitumine väidetavalt keskkonnasõbralik.

Autokasutuse seisukohast on suur vahe linna- ja maarahva vastustes. Tallinna vastajatest 61% väitis, et eelistab autole sageli muid liiklusvõimalusi, üsna sarnane oli tulemus ka muude suuremate linnade grupis. Maal ja väikelinnades-alevites oli selliseid vastajaid vaid 35-37%. Ilmselt on see tingitud erinevatest vahemaadest ja võimalustest.

Joonis 18. **Keskkonnasäästlikud harjumused.** n=toimib sel kombel sageli.

Võrreldes 2012.a.-ga on tulemused väga sarnased. Vaid sagedane toiduostude planeerimine on mõnevõrra vähenenud – see tendents ilmneb kõigis vanusegruppides.

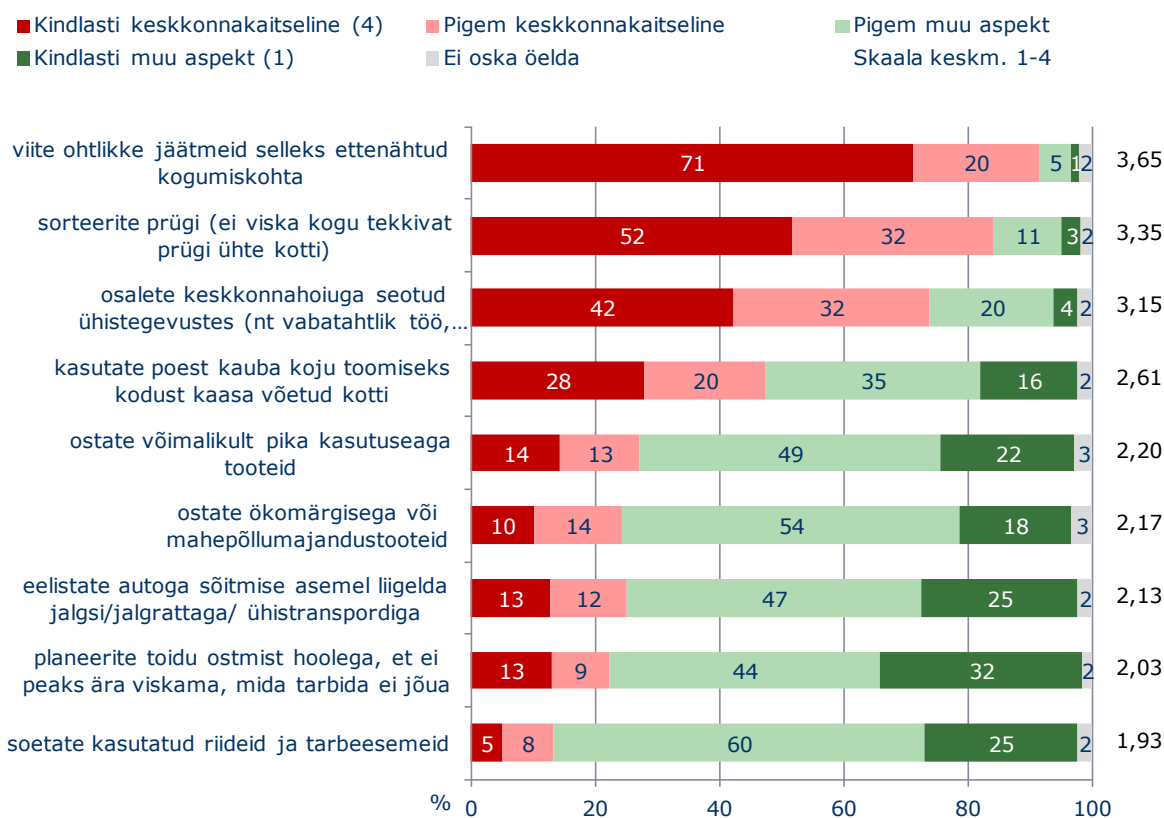
Joonis 19. **Keskkonnasäästlikud harjumused.** n=toimib sel kombel sageli.

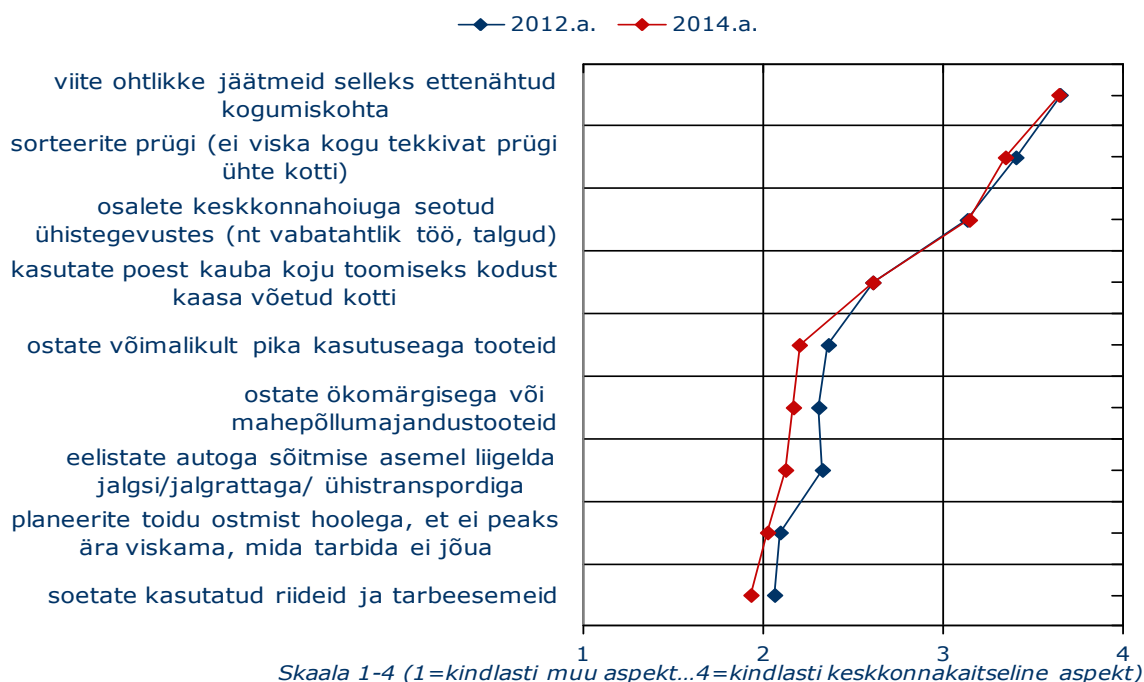
6.2 Mis on olulisem - kas keskkonnakaitseline või muu aspekt?

Neilt vastajatelt, kes väitsid end tegutsevat eelpool nimetud viisidel sageli või vähemalt mõnikord, küsiti iga tegevuse kohta, kas see on ajendatud keskkonnakaitselisest või muust, näiteks rahalisest huvist. Vastused anti taas 4-pallisel skaalal.

Selgus, et vaid jäätmekäitlusega seotud tegevustes lähtub enamus vastajatest tõepoolest puht keskkonnakaitselisest motiivist. Teatud mõõndustega võib sellesse kategooriatesse liigitada ka keskkonnaga seotud vabatahtliku töö. Ülejäänud tegevuste puhul prevaleerivad muud huvid. Ka 2012.a. jõudsimme samade järeldusteni (joonis 21). Nagu 2012.a., nii ka nüüd selgus, et nende noorimate vastajate (15-19 a.) seas, kes üht või teist keskkonnakaitselist teguviisi harrastavad, on keskkonda hoidev motiiv sagedasem kui vanemates rühmades – eriti paistis see silma autokasutusest loobumise ja oma kotiga poeskäimise puhul. Võib öelda, et oma koti kasutamine ongi üks olulisemaid tegevusi, kus üsna selgesti mängib kaasa keskkonnasõbralikkuse mõiste. Just keskkonnahoiu idee pärast käiakse oma kotiga poes keskmisest sagedamini eestlaste, suurema sissetulekuga ja kõrgemini haritud vastajate taustgruppides.

Joonis 20. **Oluline ajend käitumisel.** n=toimib nii sageli või harva

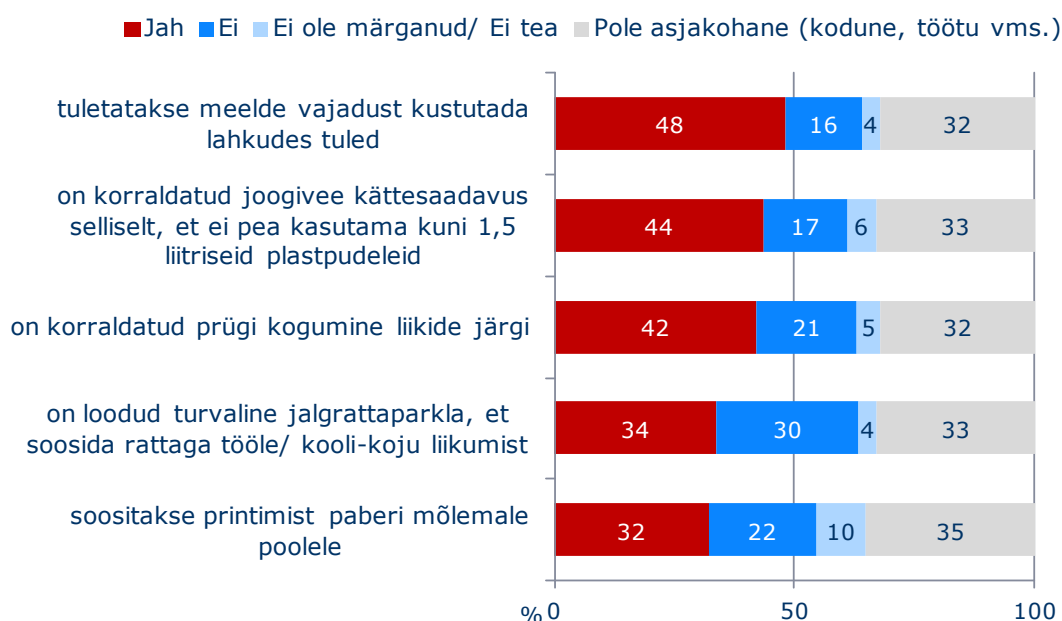

Joonis 21. **Oluline ajend käitumisel.** n=toimib nii sageli või harva

6.3 Keskkonnasäästlik käitumine ametiasutustes

Vastajatele loetleti mõned keskkonnasäästlikud tegevused ja küsiti, kas nende töökohal või koolis neid rakendatakse.

Kui arvestada, et ca kolmandik vastajaist ei tööta ega õpi, siis võib öelda, et enamuses asutustes on nimetatud võtted tõesti suuremal või vähemal määral kasutusel. Kõige enam kehtib see tulede kustutamise ja suurte joogiveepudelite, kõige vähem kahepoolse printimise kohta (millega aga paljud töötajad kokkugi ei puutu).

Joonis 22. **Keskkonnasäästlik hoiak ametiasutustes.** n=kõik vastajad

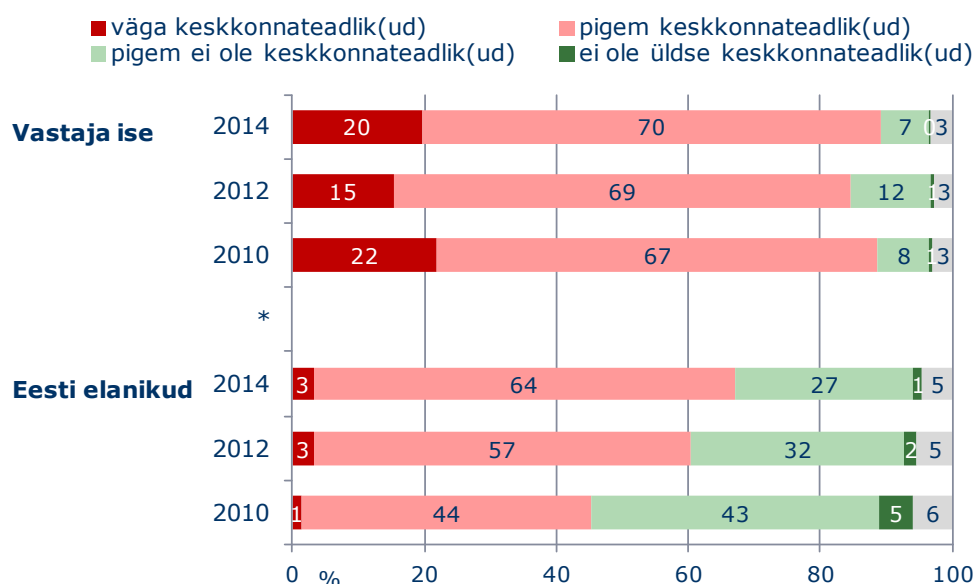
Võib mainida, et õpilaste/üliõpilaste grupis on küll keskmisest enam neid, kelle koolis on joogivesi saadaval suurtes pudelites (57%), ent keskmisest enam on ka neid (33%), kelle koolis seda korraldatud ei ole.

6.4 Hinnang enda ja teiste keskkonnateadlikkusele

Kõigil uuringuaastail on vastajail palutud hinnata nii end kui kaaskodanikke keskkonnateadlikkuse seisukohalt.

Kokkuvõtlikult saab öelda, et iseenese kohta on hinnang jätkuvalt üsna hea, kuigi aja jooksul sugeneb veidi ka enesekriitilisemaid noote. Kaasinimeste osas suurt usaldust ei ilmutata, ent aasta-aastalt siiski võtab laialdasemalt maad tunnustav hoiak. Igal juhul peab täna väga või pigem keskkonnateadlikuks ennast 90%, teisi inimesi 67% (kaks kolmandikku) elanikkonnast.

Joonis 23. **Hinnang keskkonnateadlikkusele.** n=kõik vastajad

Keskmine hinnang enese käitumisele tõuseb koos vanuse kasvuga. Keskmisest paremal arvamusel endast oldi Tallinnas, kõrgharidusega grupis, ettevõtjate/tippspetsialistide seas. Teiste inimeste suhtes oli kõige kriitilisem Ida-Virumaa grupp, kus vaid 52% arvas, et Eesti elanikud on pigem keskkonnateadlikud ja 47% pidas elanikke selles valdkonnas pigem või täiesti mitteteadlikeks. Väga keskkonnateadlikuks ei pidanud kogu elanikkonda selles grupis keegi. Sellega eristus Ida-Virumaa tänavu esmakordselt.

7 Keskkonna-alane informeeritus

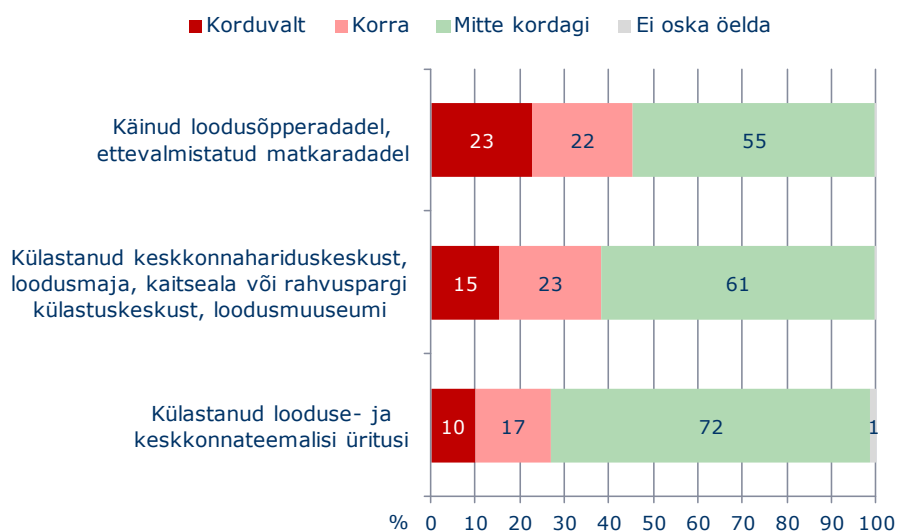
7.1 Keskkonnateemalised ettevõtmised viimase 12 kuu jooksul

Vastajatelt küsiti, kas ja kui sageli on nad viimase 12 kuu jooksul kokku puutunud loodusteemaliste üritustega.

Ligi pool elanikkonnast (45%) on aasta jooksul käinud loodusõpperadadel või ettevalmistatud matkaradadel, mis tundub üsna ootamatu tulemusena. Loodusmajade, -muuseumide, keskkonnateemaliste ürituste külastajaid on elanikkonnas vähem.

Loomulikult on üritustest osavõtt keskmisest suurem noorte vastajate, eriti 15-19-aastaste seas. Loodus- ja matkaradade populaarsus on aga väga suur ka 30-40-aastaste hulgas. Siin paistavad eriti silma kõrgharidusega vastajad, tippjuhid-spetsialistid, suurema sissetulekuga grupid. Mitte-eestlaste seas on loodushariduskeskusi ja üritusi külastanute osakaal märksa väiksem kui eestlaste seas. Loodus- ja matkaradade puhul on vahe väiksem, kuigi ka loodusradadel ei ole mitte-eestlastest käinud 68%, eestlastest 49%. Piirkondadest on aktiivsus loetletud tegevuste puhul kõige väiksem Ida-Virumaal. Aktiivsus keskuste ja ürituste külastamise osas on keskmisest veidi suurem Lõuna-Eestis, loodusradade osas ka Lääne- ja Põhja-Eestis.

Joonis 24. **Keskkonnahariduslikud ettevõtmised viimase 12 kuu jooksul.**
n=kõik vastajad

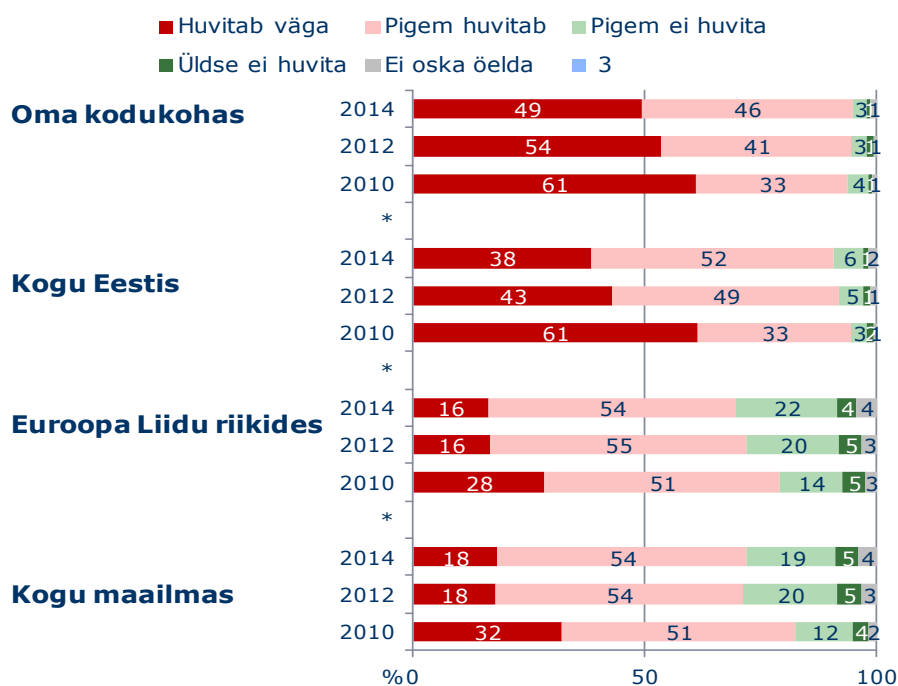
7.2 Huvi keskkonna-alase teabe vastu

Nagu varemgi, tuntakse keskkonnavalase teabe vastu teatud huvi eeskätt seoses oma kodukohaga, veidi vähem seoses kogu Eestiga. Üldine huvi on püsinud aastate vältel peaaegu ühesugune – 2012.a. ja 2014.a. kodukoha osas 95% ja Eesti osas 90-92%, sealhulgas aga elav huvi („huvitab väga”) on mõlema kategooria puhul selgel langustrendil (joonis 25). Kui 2010.a. väitis end väga huvituvat kodukohast 61% vastajaskonnast, siis nüüdseks vaid 49%.

Kogu maailma ja Euroopa Liidu olukord huvitab rohkem või vähem umbes $\frac{3}{4}$ elanikkonnast – see hulk ei ole aastatega eriti muutunud, kuigi EL osas ilmutab imekerget kahanemistendentsi. Suure huvi tundjaid on suhteliselt vähe (EL 16%, maailm 18%), ent need ei ole viimase 2 aastaga vähenenud.

Huvi keskkonnateemade vastu haakub nii vanuse kui haritusega. Kõige väiksem on huviskaala keskmine vanusegrupis 20-29 a., edasi see aegamööda kasvab, kuni üle 65-aastastel jälle pisut langeb. Noorimas vanusegrupis (15-19 a.) on keskmine huvi kodukoha ja Eesti vastu veidi madalam kui järgmisel vanusegrupil, EL ja maailma vastu aga kõrgem.

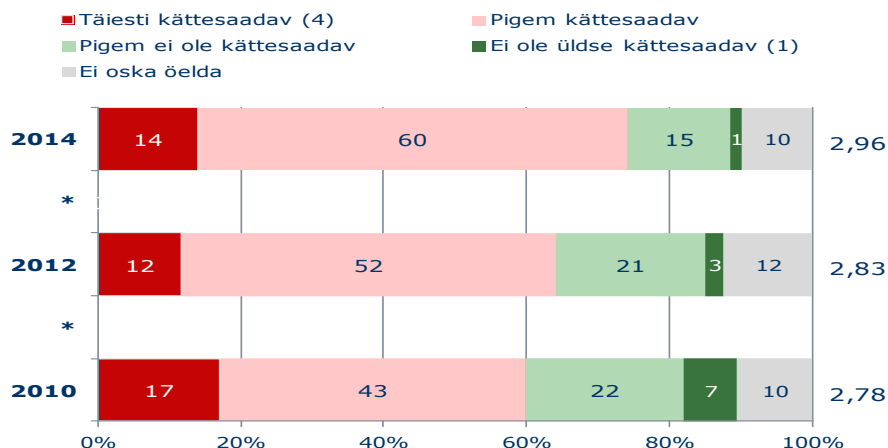
Joonis 25. **Huvi keskkonna-alase teabe vastu.** n=kõik vastajad

7.3 Keskkonnavalase info kättesaadavus kogu Eesti kohta

Vastajatelt küsiti, kas nende arvates on keskkonna-alane info kogu Eesti kohta hästi kättesaadav.

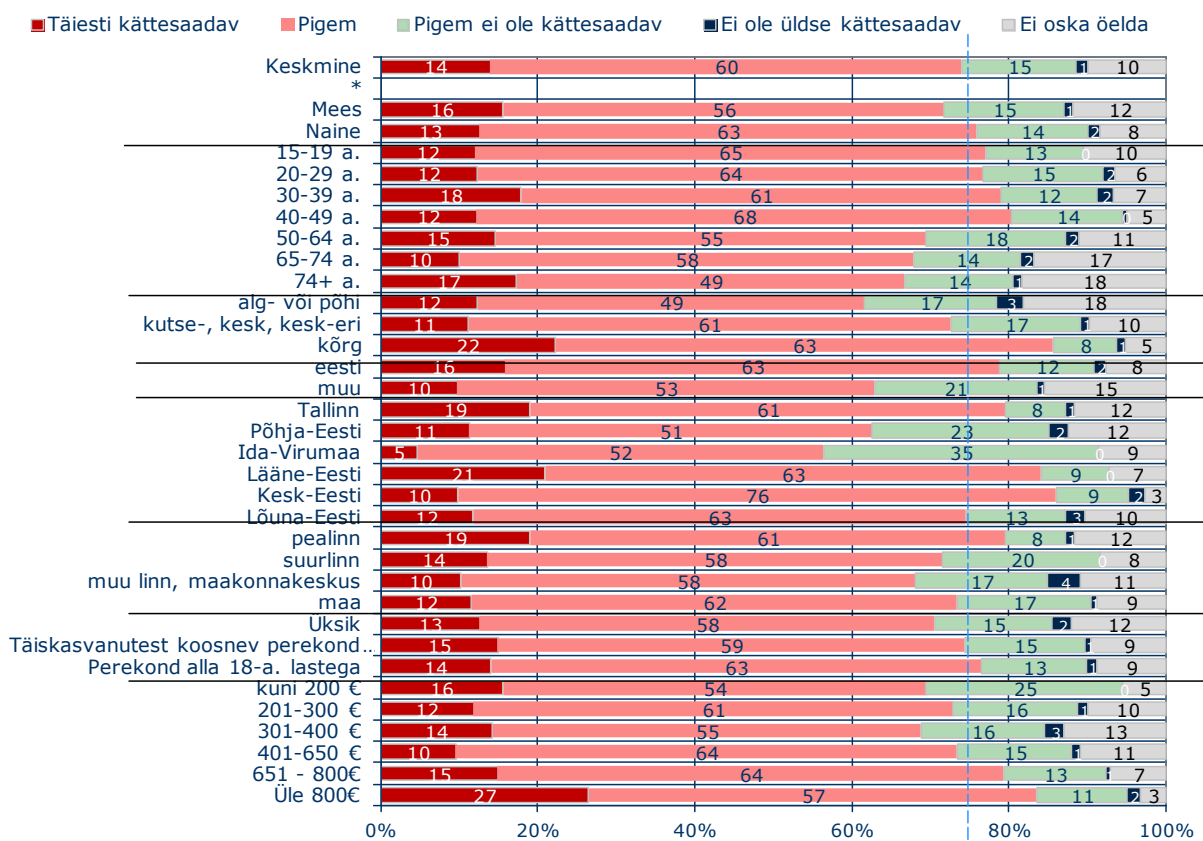
Joonis 26. **Kogu Eesti kohta käiva info kättesaadavus.** n=kõik vastajad

Nagu näha jooniselt 26, on hinnanguteskaala keskmine kasvanud iga võrreldud aastaga ning praeguseks peab infot kättesaadavaks ¾ elanikkonnast

Taustrühmade kaupa vaadeldes (joonis 27) on näha, et põhiliselt sõltub info kättesaadavus vastaja vanusest ning haridustasemest – ilmselt olulisel määral internetikasutusest.

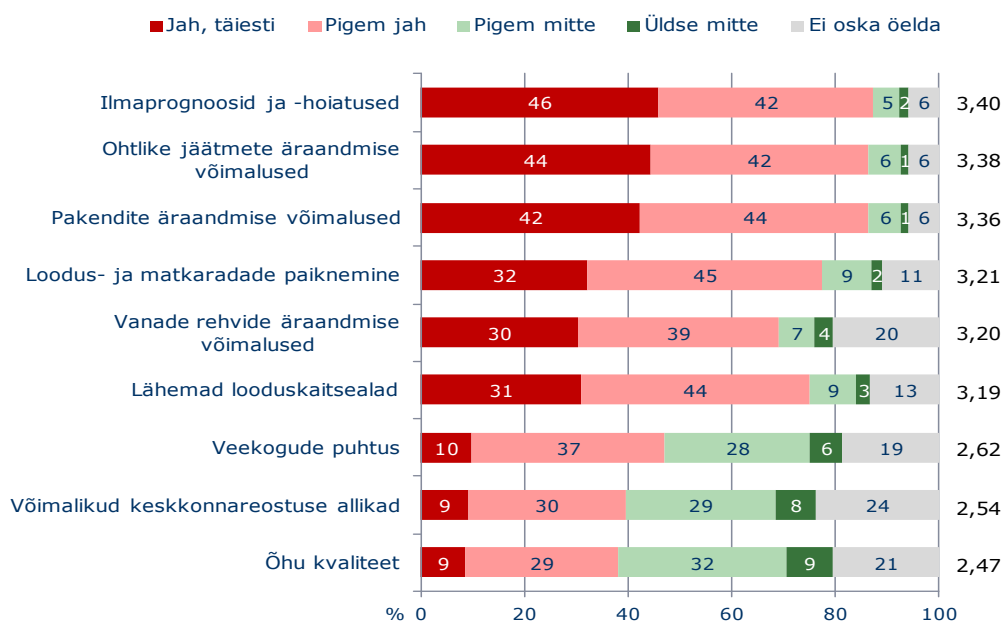
Joonis 27. **Kogu Eesti kohta käiva info kättesaadavus.**

7.4 Keskkonnaalase info kättesaadavus kodukoha kohta

Kodukoha puhul küsiti erinevate valdkondade info kättesaadavust täpsemalt. Vähe oli neid, kes ei oskaks leida infot ilmaprognooside, jäätmetest-pakenditest lahtisaamise ja loodusradade paiknemise kohta kodukohas. Üle poole vastajaskonnast aga ei ole leidnud (ca ¼ vastajaist otsinudki) infot veekogude, võimaliku õhureostuse ja eriti õhupuhtusega seotu kohta.

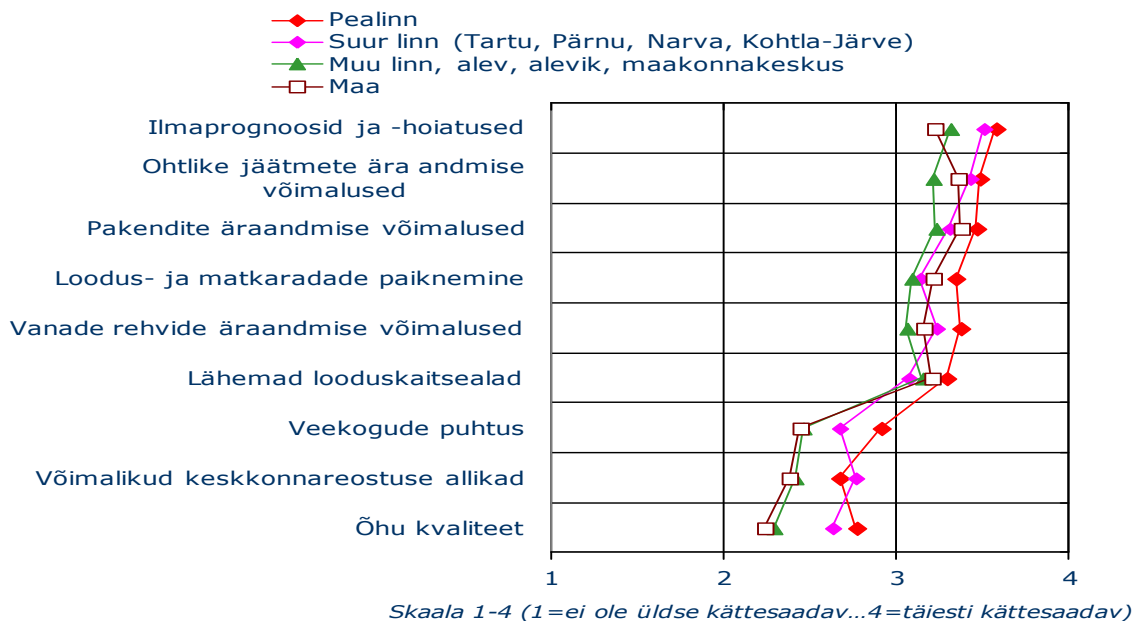
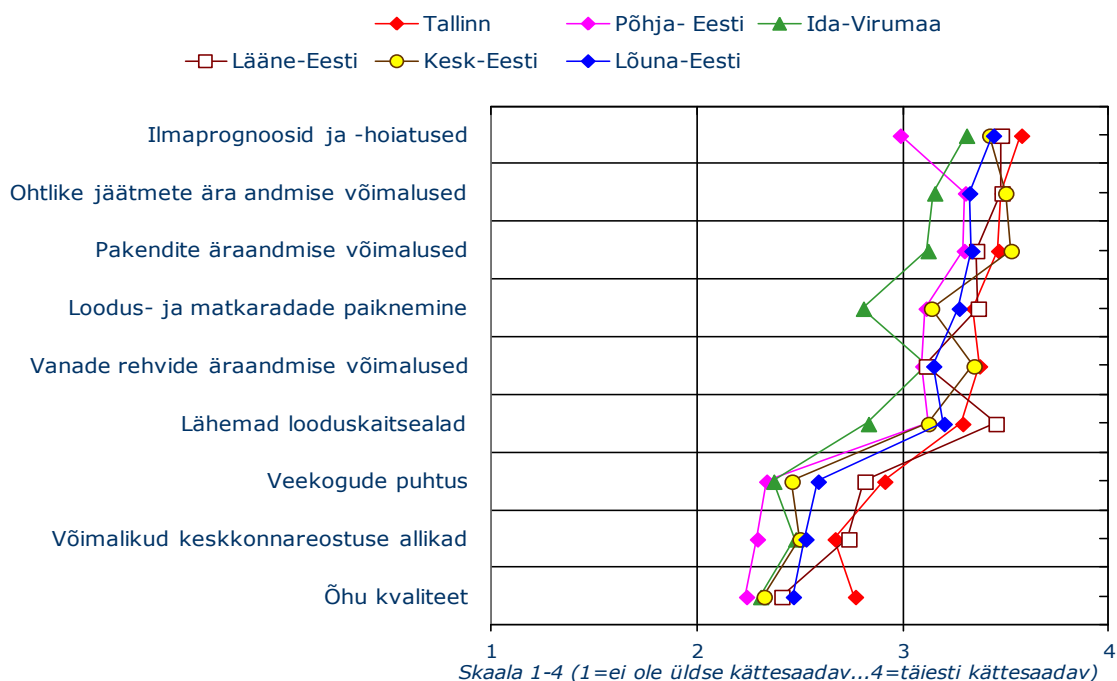
Joonis 28. **Kodukoha kohta käiva info kättesaadavus.** n=kõik vastajad

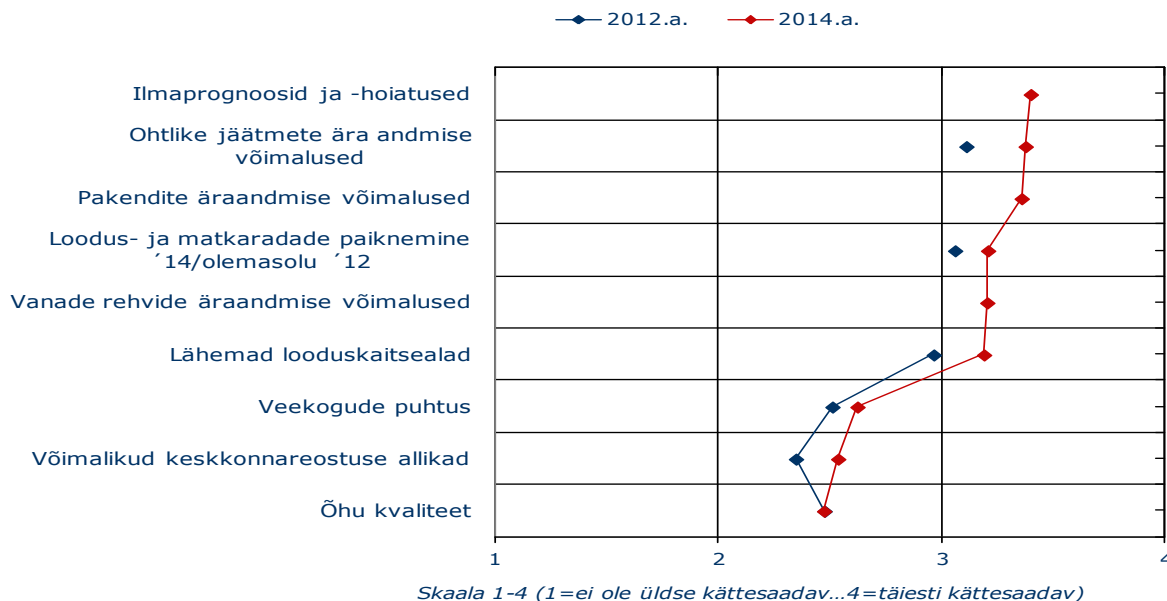
Tulemuste võrdlemisel asulatüüpide lõikes (joonis 29) on näha, et skaalakeskmiste pingeread kulgevad väikeste nüanssidega enam-vähem ühtviisi. Kõige kergemini leiavad igasugust kohalikku keskkonna-alast infot üles tallinlased. Väikelinnade ja maarahval on info leidmisega pisut enam raskusi kui suuremate linnade elanikel, eriti mis puutub kohalikke veekogusid, keskkonnareostuse allikaid ja õhukvaliteeti. Pakendite ja jäätmete äraandmise info on maainimestel peaaegu sama hästi käes kui Tallinnas.

Vaadeldes tulemusi regioonide lõikes (joonis 30) eristus taas Ida-Virumaa – eriti looduspuhkusega seotud info osas (matkarajad, looduskaitsealad), mille kohta ca 1/3 grupist väitis, et info on raskesti kättesaadav. Nagu juba eelnevast võib eeldada, oli Ida-Virus keskmisest enam vastajaid, kes ei olnud piisavalt infot leidnud (otsinud, saanud) pakendite ja ohtlike jäätmete likvideerimise asjus.

Jäätmetest, pakenditest ja vanadest rehvidest vabanemise osas olid keskmisest paremini informeeritud Kesk-Eesti, looduskaitsealade ja –radade osas Lääne-Eesti vastajad.

Joonis 29. **Kodukoha kohta käiva info kättesaadavus.** Asulatüüpide lõikesJoonis 30. **Kodukoha kohta käiva info kättesaadavus.** Regioonide lõikes

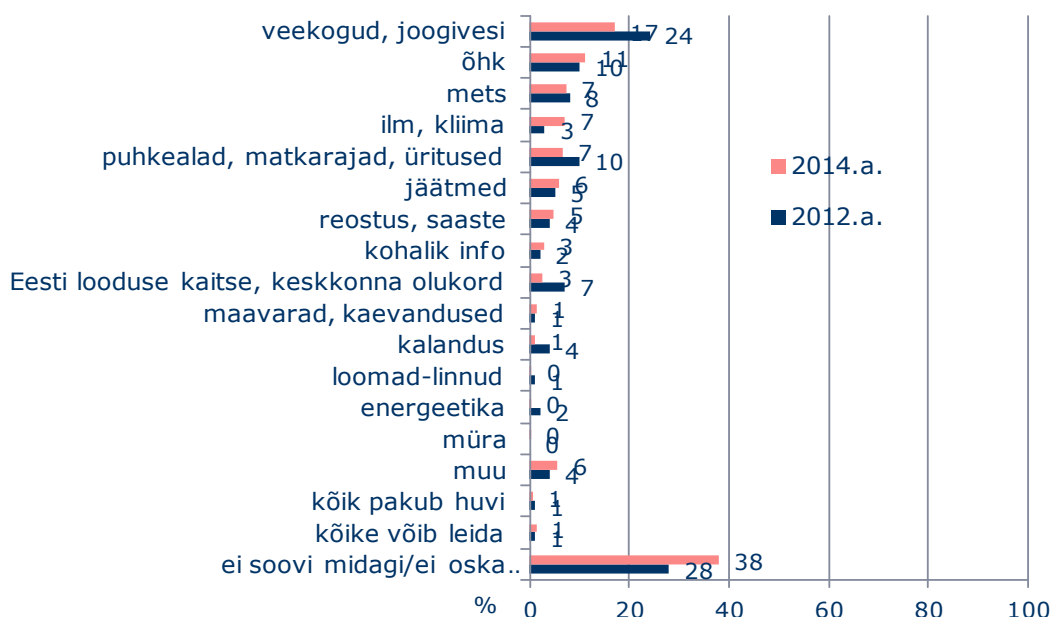
Vaadeldes 2012. ja 2014.a. tulemuste skaalakeskmisi on näha info kättesaadavuse või leitavuse paranemist kõigi võrreldavate aspektide puhul peale õhu kvaliteedi, mille tänane tulemus ei erine 2 aasta tagusest. Kõige suuremat edasiminekut on märgata info kättesaadavuses ohtlike jäätmete äraandmisvõimaluste kohta (joonis 31).

Joonis 31. **Kodukoha kohta käiva info kättesaadavus.** Aastate võrdlus

7.5 Missuguse keskkonna-alase info vastu tuntakse kõige enam huvi?

Nagu varemgi, esitati küsimus ilma etteantud vastusevariantideta – vastajad pakkusid omalt poolt valdkondi. Võrreldavuse huvides on vastuste süstematiseerimisel kasutatud sama struktuuri, nagu 2012.aastal.

Teemad, mis vastajatele esimese hooga kõige sagedamini meenusid, olid mõlemal aastal veekogud ja joogivesi, õhk ja mets – põhilised Eesti keskkonna komponendid. Muutused 2 uuringu vahel on mõneprotsendilised, vaid veega seonduvat mainiti seekord veidi harvem, ent esikohale paigutus see sellegipoolest. Endisest sagedamini mainiti ilma ja kliimaga seonduvat teematikat.

Joonis 32. **Kõige huvipakkuvam info.** n=kõik vastajad

Rubriiki „muu“ jäid:

Suuremate muutuste eelteavitus suurprojektide toimumise kohta (nt. Rail-Baltic)

Miks Rail Baltica soovitakse suunata läbi karstialade, mitte läbi olemasoleva trassi?

Rail Baltic (raudtee)

Kuidas planeeritakse Rail Baltic ehitust ja sellega kaasnevad ohud

Rail Baltic ja fosforiidi kaevamise kohta objektiivne info

Hoiatused looduskatastroofide eest

Orkaanid, üleujutuse ohtlikkus

Tormihoiatused

Kui midagi hullu juhtub

Radioaktiivne taust, ultraviolettkiirgus suvel

Kui tekivad uued huvitavad objektid

Teede remondi kohta

Kui midagi ehitatakse

Üldine heakord ja haljastus

Toidu puhtus

Interneti veebikaamera - kurepesad, metssea pesakonnad - see võiks alles jääda.

Mida tehakse loodusressursside paremaks kaitseks

Kuidas loodust säästa, millised on säästlikud tooted

Millal reaalselt (mitte paberil) tegeletakse keskkonnakaitsega

Keskkonnaministeeriumi tegevus oma vastutusalas. Kuidas muutub meie keskkond puhtamaks

Häirib pigem liigne hoolimine keskkonnast, vaja rohkem majanduslikku mõtlemist ja mida selleks tehakse

Kõigi inimeste keskkonnateadlikkust suurendada: kuidas säästa keskkonda rohkem

Mis tõstaks inimeste teadlikkust keskkonna teemadel

Salastatud dokumendid, mis on rahvale olulised

RMK tegevus

Perepuhkuste võimalused

Noori, eriti vanuses 25-34 aastat, huvitas kõige enam info puhkuse ja matkamisega seotud teemadel. Muudes taustühmades oli kõikjal esikohal vesi ja veekogud. Ida-Virumaa rahvast huvitas peale vee keskmisest märksa enam õhuga seonduv (20%). Lääne-Eestis olid olulisel kohal ilma ja kliima temaatika, maainimestel mets.

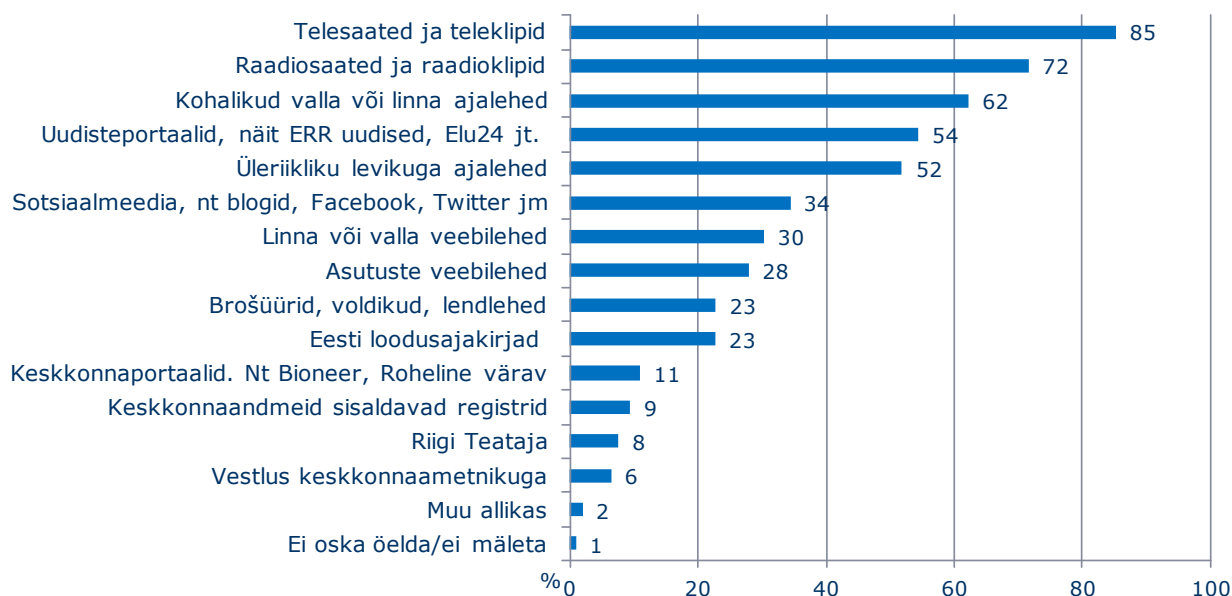
8 Infoallikad

8.1 Kust on saadud vastajaid huvitavat keskkonna-alast infot viimase 12 kuu jooksul?

Vastajatele loetleti rida meedialiike ning paluti meenutada, kas nad on neist aasta jooksul leidnud neid huvitavat keskkonnainfot (joonis 33). Väljaandeliikide parema tuvastamise nimel toodi mõningaid näiteid, näiteks keskkonnaportaali puhul nimetati Bioneer, Rohelist väravat jne. Venekeelsetele vastajatele toodi näidetena ka venekeelsete väljaannete nimetusi.

Nagu ikka, on enamus vastajatest leidnud infot televisioonist, raadiost, kohalikest ja üleriigilistest ajalehtedest ja interneti-uudisteportaalidest. Muud internetiväljundid meenusid väiksemale osale, sotsiaalmeedia kui tuntuim 1/3-le vastajaskonnast.

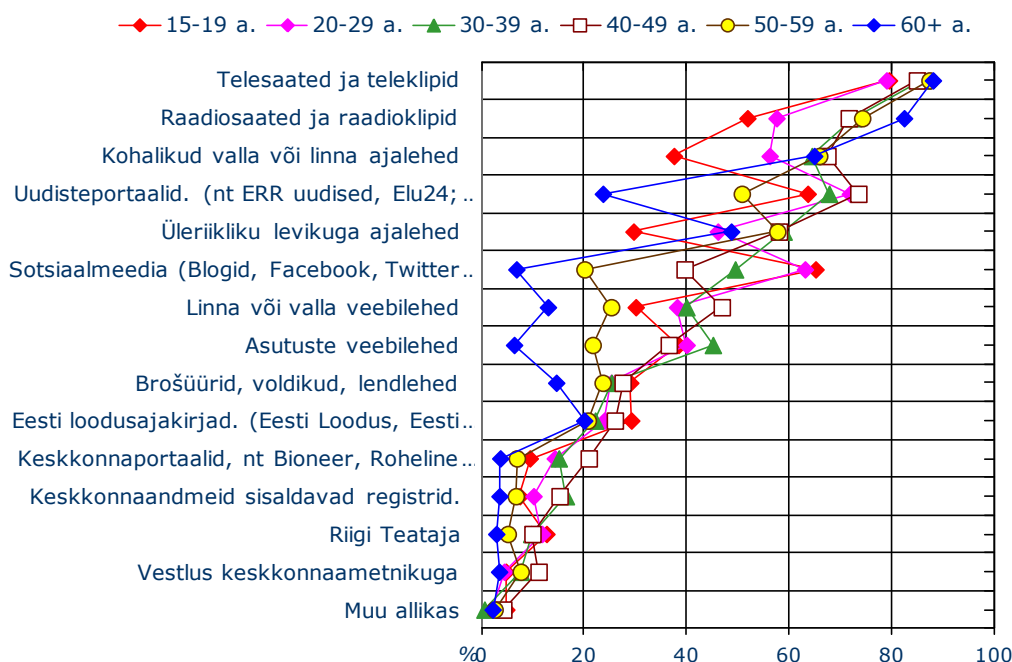
Joonis 33. **Mis allikatest on leitud huvitavat keskkonna-alast infot viimase 12 kuu jooksul?** n=kõik vastajad

Taustrühmade võrdlus näitas, et televisioon ja raadio on esimestel kohtadel nii maal kui linnas. Raadio on maal natuke olulisem kui mujal. Kohalikud lehed ei mängi Tallinnas eriti suurt rolli.

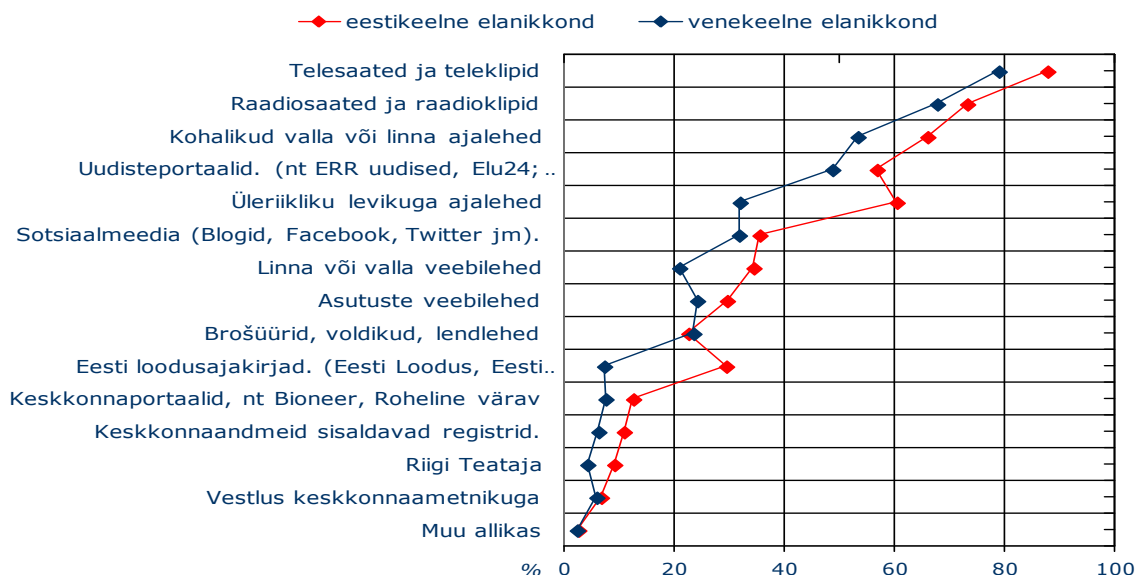
Vanuse seisukohast on kõik internetiga seotu vanemaealiste seas, eriti alates 60. eluaastast, esindatud palju vähem, samas on nende seas kõige enam raadiokuulajaid ning palju lehelugejaid (joonis 34). Noorimate vastajate seas on internet muidugi väga oluline kanal, ent tv on nendegi seas tähtsaim ning üle poole taustrühmast on saanud vastavat infot ka raadiost. II ja III kohta jagavad antud vanuserühmas uudisteportaalid ja sotsiaalmeedia. Kõige enam kasutatakse uudisteportaale 40-49-aastaste seas.

Joonis 34. **Mis allikatest on leitud huvitavat keskkonna-alast infot viimase 12 kuu jooksul?** n=vastajad antud taustrühmas

Keeleruumist lähtuvalt on kõiki eesti kanaleid mainitud eestlaste seas sagedamini kui muukeelsete elanike seas (joonis 35). Eriti paistab silma vahe üleriiklike ajalehtede ja eesti loodusajakirjade puhul, kuigi näitena oli toodud ka üks venekeelne väljaanne. Ka linna või valla veebilehtedest on infot ammutatud mitte-eestlaste seas tunduvalt harvemini – võib arvata, et sageli on takistuseks keeleprobleem.

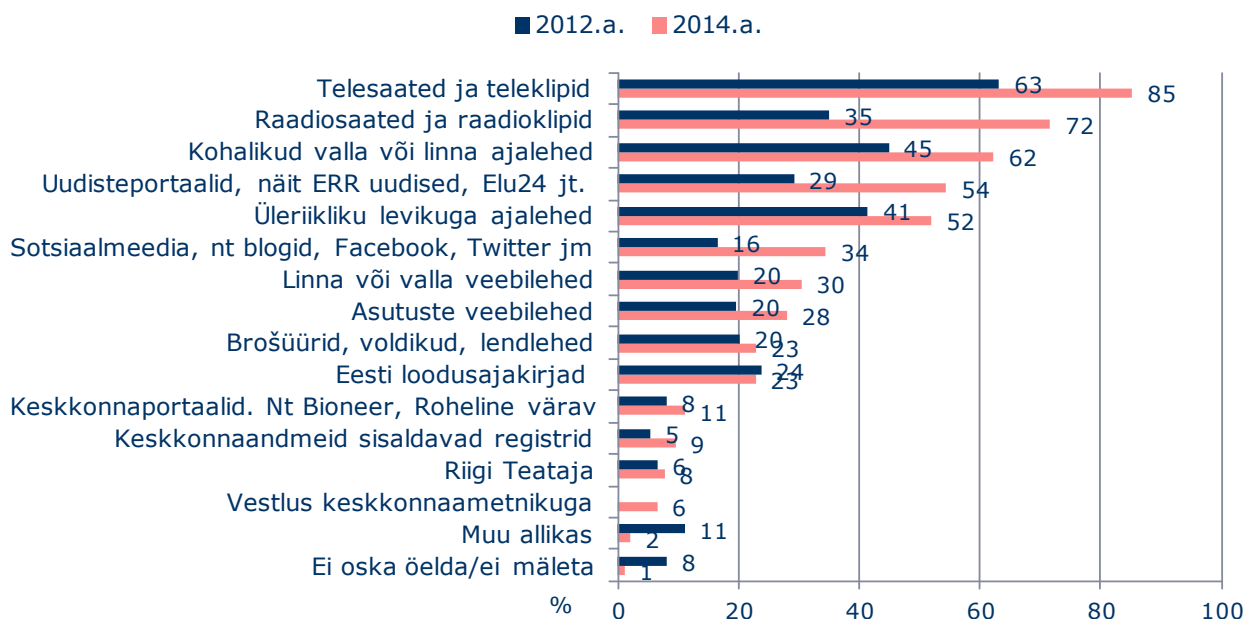
Joonis 35. **Mis allikatest on leitud huvitavat keskkonna-alast infot viimase 12 kuu jooksul?** n=vastajad antud taustrühmas

Võrreldes 2012.aastaga on kasvanud kõigi meedialiikide roll peale loodusajakirjade (joonis 36). Peab küll mainima, et 2012.a. oli küsimuse sõnastus pisut erinev: küsiti, mis allikatest on saadud vajalikku, seekord aga: huvitavat infot.

Pingereas on tõusnud raadio, uudisteportaalide ja sotsiaalmeedia koht.

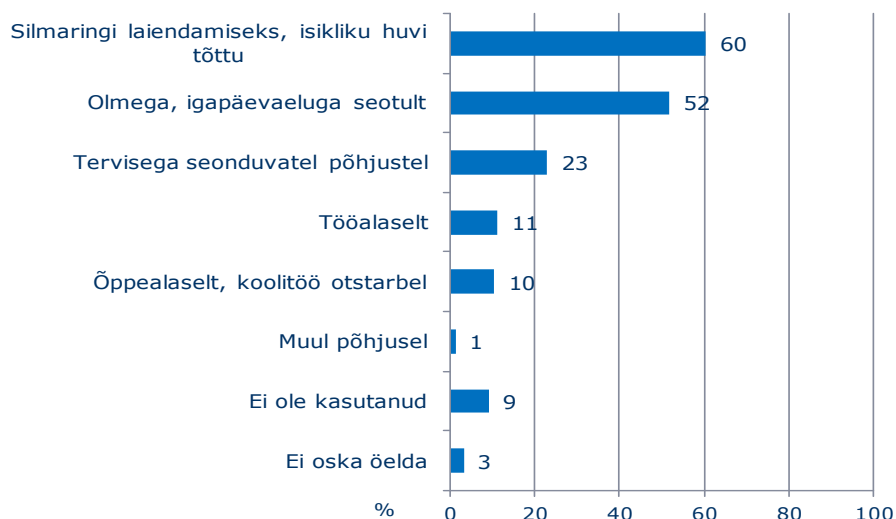
Joonis 36. **Mis allikatest on leitud huvitavat keskkonna-alast infot viimase 12 kuu jooksul?**

8.2 Keskkonna-alase info kasutamise eesmärgid

Põhiliselt otsitakse keskkonna-alast infot isikliku huvi tõttu – silmaringi laiendamise eesmärgil. Teine oluline eesmärk on saada teavet igapäevaelu probleemide lahendamiseks.

Joonis 37. **Keskkonnainfo otsimise eesmärk.** n=kõik vastajad

Õppurite seas on esikohal küll silmaringi laiendamine, kuid peaaegu sama paljud (58%) mainisid ka õppe-eesmärgi.

Osal taustgruppidest (20-29- ja 65-74-aastased, Tallinn, Ida-Virumaa, mitte-eestlased) oli esikohal igapäevaelu, olme, ent teistel (eestlased üldisemalt, 30-49-aastased, Lääne- ja Lõuna-Eesti, maarahvas) tunduvalt enam isiklik huvi ja silmaring.

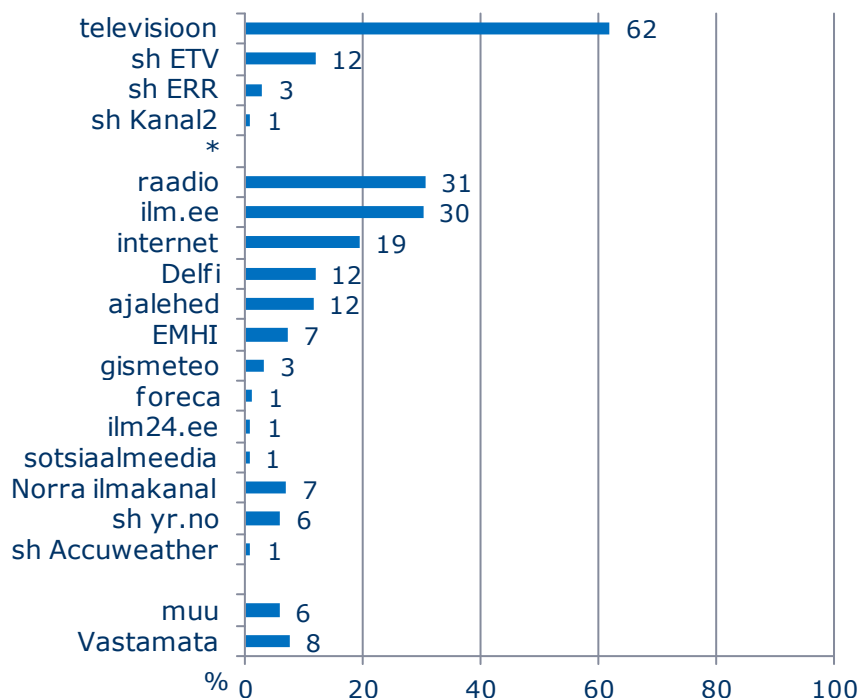
Tervisega seotud huvi mainiti keskmisest enam pensionäride (30%) ja naiste seas.

8.3 Allikad, kust otsitakse infot ilma kohta

Vastajatel paluti lahtise vastusena nimetada kuni 5 põhilist kanalit või veebiaadressi, kust nad otsivad ilmainfot.

Vastused tulid, nagu tavaliselt, nii täpsemalt kui üldisemalt, mistõttu nende süstematiseerimine on üsna keeruline.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et vastajaskonnast enamuse jaos on tähtsaks allikaks muidugi televisioon. Paljud otsivad infot ka internetist, kus tähtsaim aadress on ilm.ee. Konkreetsematest allikatest kerkis esile Norra ilmakanal yr.no. Ca kolmandik vastajaskonnast mainis raadiot (joonis 38).

Joonis 38. **Infoallikad ilma kohta.** n=kõik vastajad

Rubriiki „muu“ jäid:

Ilmataat.ee
ilmajaam.ee
seti.ee
pogoda.ee
www.kalale.ee
NASA koduleht
Maa-amet
Soome prognoos
tallinn.ee
ilmake.ee
ilmajaam.ee
ilmateade.ee
Weather.com
RMK

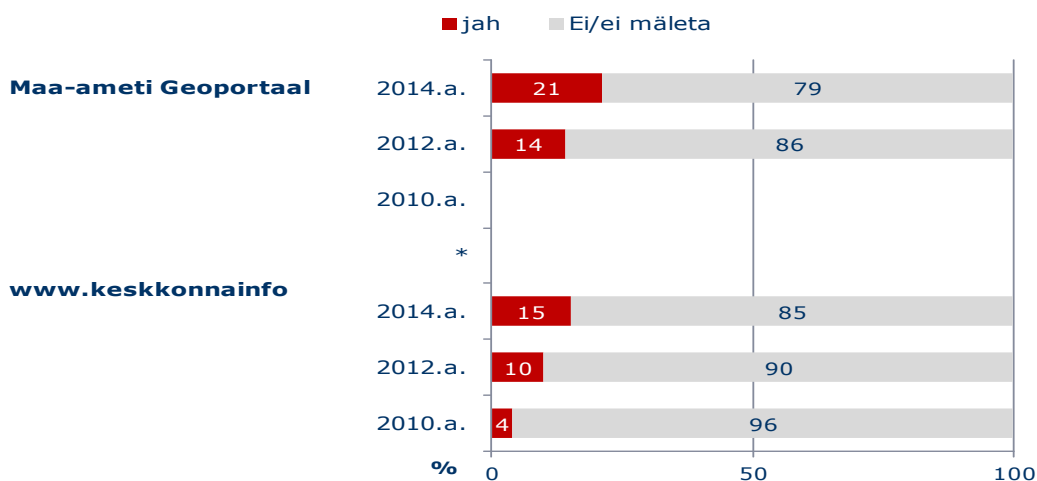
8.4 Info otsimine veebilehtedelt

Vastajatel paluti öelda 3 veebilehe kohta, kas nad neid on külastanud ja kui, siis mis eesmärgil: kas tööalaselt või isiklikust huvist.

Kõige enam neist on külastatud Maa-ameti Geoportaali (21% vastajaskonnast), kusjuures 2% vastajatest nii isikliku kui tööalase huvi tõttu. Üldiselt prevaleeris kõigi loetletud lehtede puhul isiklik huvi. Aadressi www.seire.keskkonnainfo on külastanud vaid 4% vastajaskonnast, ilmselt on see leht üsna tundmatu (joonis 39).

Joonis 39. **Veebilehtede kasutamine.** n=kõik vastajad

Varasemates uuringutes ei ole kõigi 3 lehe kohta küsitud. Olemasolevate võrdlus näitab, et aasta-aastalt kasvab vähehaaval nende kasutatavus.

Joonis 40. **Veebilehtede kasutamine.**

www. keskkonnainfo veebilehelt otsitud konkreetsema info kohta vastati:

	korda
ei mäleta	53
üldine info	23
matka- ja loodusrajad	9
vee, merega seonduv	8
mets, puud	7
kalastusega seonduv	5
prügi	4
muu	19

„Muu“ alla liigitusid sellised vastused:

Talupiiride kohta

PRIA kohta

KIK-iga seonduv info

Maa-amet

Ametnike tel.nr

Keskkonnakaitse nõudmised

Kaeveload
Seadused
Maakoduga seonduv info
Koduümbruse infot.
Lähimad RMK alad
Info ökomärgiste kohta
Reostuse kohta
Õhusaaste

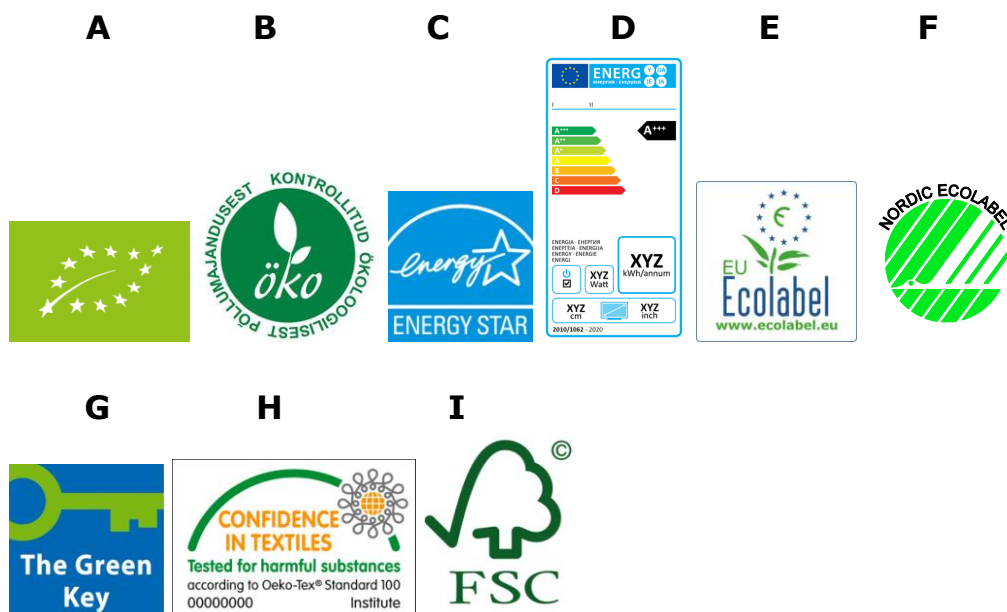
8.5 Takistused keskkonnainfo leidmisel

Lahtises küsimuses paluti vastajatel öelda, milliseid takistusi on neil infoleidmisel ette tulnud. Selgus, et üle poole vastajaskonnast ei ole mingit infot otsinudki ning vaid 7%-l vastajatest oli midagi öelda. Sageli oli probleem interneti halvas tundmises või interneti puudumises, mõnel korral keeleoskuses. Muud kommentaarid olid:

Ilmateade ei vasta tegelikkusele
Ilmateade pole täpne, välismaa lehtedel täpsem (Norra nt)
Ei saa alati terminitest aru; ilmateates liiga palju infot, nt õhurõhk jne, mida pole üldse vaja
Püüdsin leida Amsterdamis keskkonna probleemide kohta infot, aga ei leidnud
Vähe infot, nt kuhu vana mööblit viia, kuhu viia autorehvid
Vana mööbli äraandmine
Veekogude sügavusi otsides, voolusuunad, kiirused, kaartide täpsused metsade sihtide, raiesmike, lagendikud - mis tekivad uued
Vähe infot saaste kohta
Kehtivate seaduste kohta
Aktuaalsete andmete vähesus
Asjad on tasulised
Mõned on tasulised
Andmete paljusus ja killustatus
Informatsiooni fragmenteeritus
Info ei ole täpne ja on hajuv ning tuleb erinevatest kanalitest otsida.
Info erineb tegelikkusest
Osadel portaalidel spetsiifilise info leidmine keeruline
Enda ebapädevus, ei mõista kõiki mõisteid
Ei ole sattunud õigele kohale, keeruliselt juhendatud
Keeruline leida eestikeelset infot (vene emakeelega noorel inimesel)

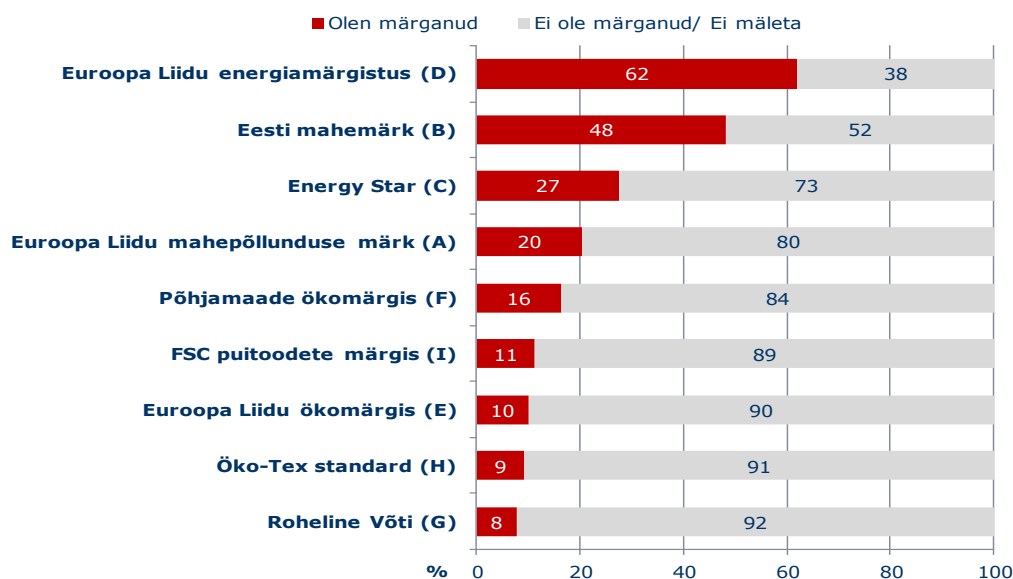
9 ÖKOMÄRGISED

Vastajatele näidati 9 värvikaarti mitmesuguste ökomärgistega ja paluti öelda, kas nad on neid märganud. Kui oli märganud, siis küsiti, kas ka teatakse, mida need tähendavad. Tähendus esitati lahtise vastusena. Kaardid olid tähistatud tähega (A,B jne) ning mingit muud seletavat teksti või kirjeldust juures ei olnud. Käesolevasse aruandesse lisame arusaadavuse huvides ka tellija poolt antud selgitused.

9.1 Ökomärgiste tundus

Enamus vastajatest tundis ära Euroopa Liidu energiamärgistuse (D), mida on juba aastaid näha olnud kodumasinatel. Ligi pool vastajaskonnast oli märganud ka Eesti mahemärki (B). Ülejäänud tähised olid teada vähemusele elanikkonnast (joonis 41). Päris tundmatuid siiski ei olnud.

Joonis 41. **Ökomärgiste tuntus.** n=kõik vastajad

Kõik märgised olid keskmisest tuntumad nooremate ja keskealiste, ent mitte niivõrd noorimate (15-19 a.) seas. Eriti silmatorkav oli erinevus hariduse seisukohast: kõrgharidusega vastajate hulgas olid märgid märksa tuttavamad kui madalama haridustasemega vastajate seas. Siiski ei ulatunud ka haritumate vastajate puhul ühegi muu märgi tuntus peale nimetatud D ja B enamuse (vähemalt pooleni) taustühmast. Sama võib öelda ka eestlaste ja mitte-eestlaste kõrvutamisel: eestlaste seas oli tundjaid reeglina rohkem kui mitte-eestlaste seas, ent ikka tunti mõlemas keelegrupis enamasti vaid D ja B. Asulatüüpide lõikes oli tuntus suurim Tallinnas, kuigi mõne märgi (D, G, I) puhul erilist vahet teistega ei olnudki. Suurema sissetulekuga vastajate seas oli tuntus samuti suurem. Ka lastega peredes oli märkide tundjaid keskmisest enam, eriti D, B, C ja H puhul, kuigi siin mängivad ilmselt kaasa ka muud näitajad (vanus, sissetulek vms.)

9.2 Ökomärgiste tähenduste tundmine

A Euroopa Liidu mahepõllumajanduse märk

Euroopa Liidu mahepõllumajanduse märk annab tarbijatele kindluse toidu ja joogi päritolu ja kvaliteedi kohta ning selle olemasolu tootel tagab ELi mahepõllumajandust käsitleva määruse järgimise.

Märki mäletas 20% vastajatest. Need jagunesid tähenduse asjus:

	%
Ei oska öelda	62
Euroopa Liidu mahetoode	10
Kohtab toiduainetel	7
Muu	9

Enam-vähem täpseid teadmisi omas niisiis 27% märgi teadjaist e. 5,2% vastajaskonnast.

B Eesti Mahemärk

Eesti Mahemärk (1988. aastast, haldaja Eesti põllumajandusministeerium) tagab tarbijale, et kaup on toodetud ja käideldud ökoloogilisi reegleid järgides. Selle võivad saada kõik ettevõtted, kelle tootmis- ja käitlustingimused vastavad kehtestatud kriteeriumitele, mis on kooskõlas Euroopa Ühenduse mahemärgise kriteeriumitega.

Märki mäletas 48% vastajatest. Need jagunesid tähenduse asjus:

	%
Ei oska öelda	27
Ökotoode, mahetoode, sh Eesti	57
Seoses toiduga	11
Muu	6

Enam-vähem täpseid teadmisi omas 57% märgi teadjaist e. 27,4 % vastajaskonnast.

C Energy Star

Energiaühenduse märgis kontoriseadmetele (arvutid, koopiamasinad, monitorid)

Märki mäletas 27% vastajatest. Need jagunesid tähenduse asjus:

Ei oska öelda	35
Energiasäästlikkus	38
Näha kodutehnikal, arvutitel	14
Muu, enamasti seoses energiaga	14

Enam-vähem täpseid teadmisi omas 38% märgi teadjaist e. 10 % vastajaskonnast.

D Euroopa Liidu energiamärgistus

19. mail 2010. a. võttis Euroopa Liit vastu energiamõjuga toodete energiamärgistuse direktiivi 2010/30/EU. Energiamärgistus aitab tarbijatel valida tooteid, mis aitavad säästa energiat ja seeläbi raha. Energiamärgistuse järgi saate teada, palju energiat või mõnda muud ressursi üks või teine koduseade kulutab. Energiamärgistuse nõudeid kohaldatakse järgmistele kodumajapidamises kasutamiseks mõeldud seadmetele: külmikud, sügavkülmikud ja nende kombinatsioonid, pesumasinad, kuivatid ja nende kombinatsioonid, nõudepesumasinad, elektriahjud, valgustusseadmed, õhukonditsioneerid, veekuumutid ja kuumaveesalvestid. Lisaks on eraldi energiamärgis ka hoonetele.

Märki mäletas 62% vastajatest. Need jagunesid:

	%
Ei oska öelda	14
Energiasäästlikkus, energiaklass	66
Märgistus kodumasinatel jms.	13
Muu (enamasti seoses energiaga)	7

Enam-vähem täpseid teadmisi omas 66% märgi teadjaist e. 40% vastajaskonnast.

E Euroopa Liidu ökomärgis

Euroopa Liidu ökomärgis (1992. aastast) on tuntud ka kui Euroopa Liidu lilleke, mida võib kasutada tootetil ning teenustel, mille puhul on keskkonnasäästlikkusega arvestatud terve elutsükli vältel. Toodete hulgas võivad olla nii kontori- kui kodumasinad, tekstiili- ja paberitooted, jalanõud ja riided.

Märki mäletas 10% vastajatest. Need jagunesid:

	%
Ei oska öelda	64
Euroopa Liidu ökomärgis	11
Mahetootmine, öko	9
Muu	15

Enam-vähem täpseid teadmisi omas 11% märgi teadjaist e. 1% vastajaskonnast.

F Põhjamaade ökomärgis

Põhjamaade ökomärgis ehk Nordic Swan label (1989. aastast, haldaja Põhjamaade Ministrite Nõukogu) on üks edukamaid ökomärgisüsteeme maailmas. Soome, Rootsi, Norra ja Islandi toodete märgisel on väga karmid keskkonna- ja kvaliteedinõuded. Märgise võivad saada mitte ainult tooted, vaid ka teenindusasutused.

Märki mäletas 16% vastajatest. Need jagunesid:

	%
Ei oska öelda	58
Põhjamaade ökomärgis	9
Põhjamaadega seoses	6
ökomärk	3
Muu	23

Enam-vähem täpseid teadmisi omas 9% märgi teadjaist e. 1% vastajaskonnast.

G Roheline Vöti

Roheline Vöti (Green Key) on rahvusvaheline märgis keskkonnateadlikele majutusettevõtetele ja atraktsioonidele. Rohelise Vötmega (RV) liituvad ettevõtted, kes hoolivad ümbritsevast keskkonnast, soovivad vähendada enda tegevusega seotud keskkonnamõjusid ning saada ka sellekohast tunnustust.

Märki mäletas 8% vastajatest. Need jagunesid:

	%
Ei oska öelda	58
Hotellide keskkonnasõbralikkuse märke	7
Hotellid, padjad jms.	7
Puhas, öko	19
Muu	9

Enam-vähem täpseid teadmisi omas 7% märgi teadjaist e. 0,5% vastajaskonnast.

H Öko-Tex standard

Öko-Tex standardi 100 tähis tagab, et tooted on kasutajale ohutud. Märgi saamiseks peavad tekstiilid läbima sõltumatu ekspertfirma poolt teostatud testi, mis kinnitab, et tekstiil ei sisalda ohtlikke kemikaale, mis võivad kahjustada inimeste tervist.

Märki mäletas 9% vastajatest. Need jagunesid:

	%
Ei oska öelda	31
Testitud, ohutu tekstiil	13
Looduslik riie, öko	11
Seotud tekstiiliga	38
Muu	7

Enam-vähem täpseid teadmisi omas 13% märgi teadjaist e. 1% vastajaskonnast

I FSC puittoodete märgis

FSC märgis puittoodetel tähistab seda, et puit, millest toode on toodetud pärineb metsast, mida on majandatud keskkonnasõbralikul, sotsiaalselt õiglasel ja majanduslikult elujõulisel viisil.

Märki mäletas 11% vastajatest. Need jagunesid:

	%
Ei oska öelda	63
Säästlik metsamajandus	8
Seotud metsa, puiduga	17
Muu	13

Enam-vähem täpseid teadmisi omas 8% märgi teadjaist e. 0,8% vastajaskonnast.

Kokku võttes saadud tulemusi - ligilähedaselt teadis märgise tähendust:

	märgise teadjatest	kogu elanikkonnast
	%	%
A Euroopa Liidu mahepõllumajanduse märk	27	5
B Eesti Mahemärk	57	27
C Energy Star	38	10
D Euroopa Liidu energiamärgistus	66	40
E Euroopa Liidu ökomärgis	11	1
F Põhjamaade ökomärgis	9	1
G Roheline Võti	7	1
H Öko-Tex standard	13	1
I FSC puittoodete märgis	8	1

(Protsendid on küll ligilähedased, sest lahtise vastuse puhul võis vastuse väljendus kukkuda välja ebatäpselt, kuigi vastaja võis asja tegelikult paremini teada).

Seega kinnitas ka lähem uurimine, et kõige tuntumad märgistused on elanikkonnas EL energiamärgistus ja Eesti Mahemärk, mida tundis ära ca pool elanikkonnast ning oskas peaaegu täpselt identifitseerida üle poole märgi teadjatest. Kogu elanikkonna seisukohalt aga võib öelda, et ökomärgiste tähendusi teatakse üpris halvasti.

10 Arvamusliidrid

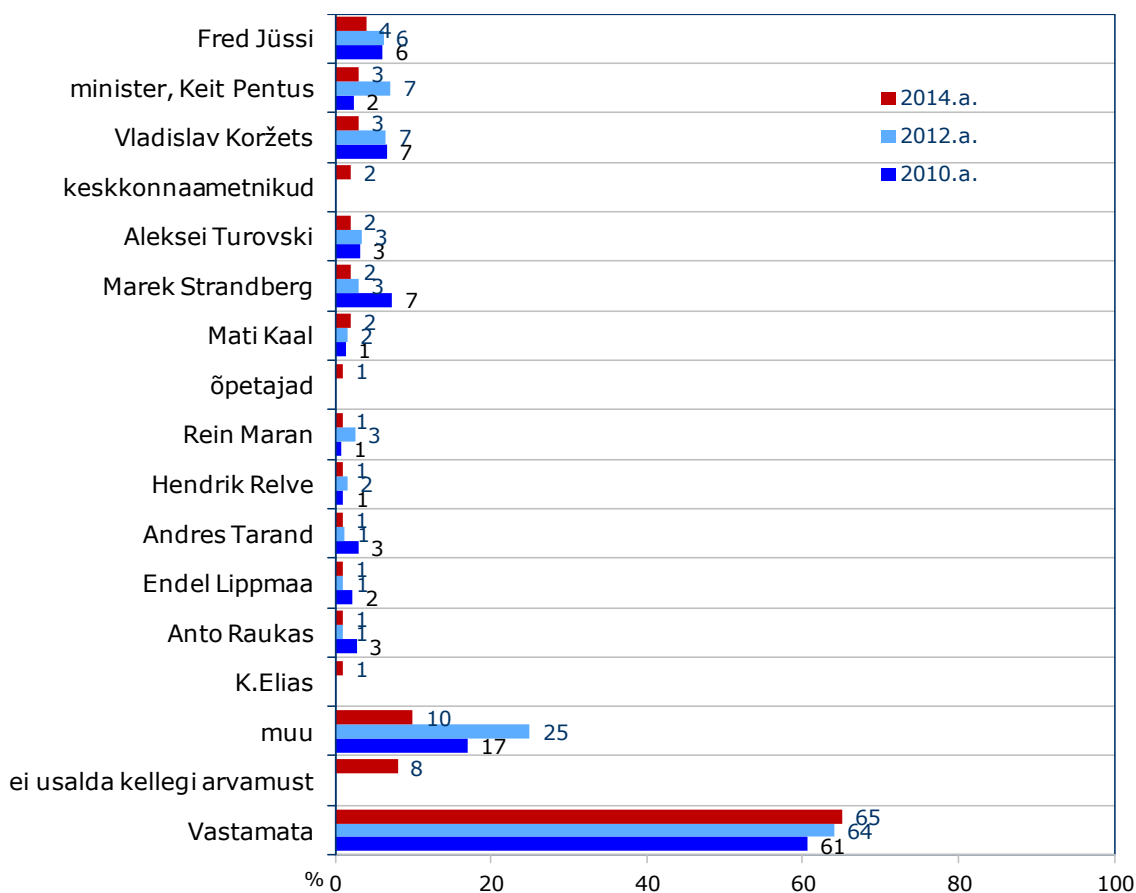
Nagu varemgi, palusime vastajatel nimetada kuni 3 isikut, kelle seisukohti keskkonnateemadel nad kõige enam usaldavad. Küsimus oli lahtine, mingeid vastusevariante ette polnud antud.

Nagu alati, jäi ca 60% (seekord 65%) vastajaskonnast vastuse võlgu. Liidrite valik oli suures osa endine, kusjuures kedagi ei pakutud silmatorkavalt rohkem kui teisi. 1-protsendiliste vahedega juhtisid pingerida samad isikud, kes varemgi: Fred Jüssi, Keit Pentus/minister, Vladislav Koržets, Aleksei Turovski, Marek Strandberg, Mati Kaal. 10% vastajaskonnast nimetas muid nimesid, nende kordused jäid alla 1%.

Kui 1-protsendilist muutust tihkab tõusuks nimetada, siis tuntumatest autoriteetidest leidis vaid Mati Kaal endisest pisut sagedasemat mainimist, teiste puhul oli kordusi endisest vähem.

Taustühmade erinevused olid väga väikesed. Õpilaste seas nimetati keskmisest sagedamini õpetajaid, kõrgharidusega vastajate seas F.Jüssit ja A.Raukast. K.Pentuse tulemus oli keskmisest suurem (8%) taustühmas, kus kuu keskmine sissetulek pereleikme kohta oli suurim, st üle 650 euro. Venekeelse elanikkonna vastustes jõudsid nimeliselt protsendi piiridesse vaid A.Turovski ja M.Kaal. 80% grupist ei osanud kedagi nimetada.

Joonis 42. **Arvamusliidrid.** n=kõik vastajad

ANKEET

HINNANG KESKKONNAGA SEOTUD TEEMADELE

1. Nimetage palun kuni kolm märksõna, mis Teil esimestena seostuvad Keskkonnaministeeriumiga:

99 Ei oska öelda

2. Loen Teile ette mõned keskkonnaga seotud valdkonnad. Palun andke hinnang nende valdkondade praegusele olukorrale Eestis. KAART 5 (skaala)

		Väga hea	Pigem hea	Pigem halb	Väga halb	Ei oska öelda
1	Loodusväärtuste kaitsmine	1	2	3	4	5
2	Jõgede ja järvede olukord	1	2	3	4	5
3	Mere puhtus	1	2	3	4	5
4	Jahindus	1	2	3	4	5
5	Siseveekogude kalastik	1	2	3	4	5
6	Korraldatud jäätmevedu	1	2	3	4	5
7	Maavarade kaevandamine	1	2	3	4	5
8	Metsad	1	2	3	4	5
9	Puhta joogivee kättesaadavus	1	2	3	4	5
10	Õhu puhtus	1	2	3	4	5
11	Müra	1	2	3	4	5
12	Suurte tööstuste poolt keskkonna saastamise vältimine	1	2	3	4	5
13	Uute ehituste, hoonete, teede jm puhul keskkonna mõjudega arvestamine	1	2	3	4	5
14	Kalapüügivõimalused	1	2	3	4	5
15	Reovee puhastamine	1	2	3	4	5
16	Prügi kogumine liikide järgi	1	2	3	4	5
17	Loodusrajad ja omal käel Eesti loodusega tutvumise võimalused	1	2	3	4	5
18	Jäätmete taaskasutus, näiteks plastijäätmete kasutamine pargimööblis, vanapaberist uue paberi tootmine, klaasijäätmetest uute klaastoodete valmistamine	1	2	3	4	5
19	Kliimamuutuste leevendamine	1	2	3	4	5
20	Loodusressursside säästlik kasutamine (vesi, maavarad, energia jt)	1	2	3	4	5

3. Valige eelnevatest kuni 3 valdkonda või lisage omalt poolt mõni, millele tuleks Eestis keskkonna seisukohalt senisest rohkem tähelepanu pöörata. KAART 6 (valdkonnad)

99 Ei oska öelda

4. Kuidas Te tervikuna hindate Eesti keskkonna seisundit?

- 1 Väga hea
- 2 Pigem hea
- 3 Pigem halb
- 4 Väga halb
- 5 Ei oska öelda

5. Kui usaldusväärseks peate järgmisi institutsioone? KAART 7 (skaala)

	Täiesti usaldusväärne	Pigem usaldusväärne	Pigem ebausaldusväärne	Täiesti ebausaldusväärne	Ei oska öelda
Keskkonnaministeerium	1	2	3	4	5
Keskkonnaamet	1	2	3	4	5
Keskkonnainspeksioon	1	2	3	4	5
Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK)	1	2	3	4	5
Keskkonnainvesteeringute keskus (KIK)	1	2	3	4	5
Ilmateenistus	1	2	3	4	5
Maa-amet	1	2	3	4	5
Keskkonnaagentuur (KAUR)	1	2	3	4	5

6. Palun öelge, kuivõrd Te nõustute järgmiste väidetega: KAART 8 (skaala)

	Nõustun täiesti	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Üldse ei nõustu	Ei oska öelda
Eesti looduskaitse on liiga range ega arvesta piisavalt majanduslike huvidega.	1	2	3	4	5
Eesti metsad on targalt majandatud ja hästi hoitud.	1	2	3	4	5
Looduskaitsealadel käimist tuleks rohkem piirata, et inimesed ei rikuks kaitsealadel käimisega sealset tasakaalu.	1	2	3	4	5
Eesti inimesed on muutunud keskkonna teemade osas tähelepanelikumaks ja oskavad loodust paremini hoida.	1	2	3	4	5
Keskkonna olukord on otseselt seotud inimeste elukvaliteediga.	1	2	3	4	5
Looduskaitsealasid ja rahvusparke tuleks rohkem inimestele avada ja tutvustada, et Eesti ilusat loodust tuntaks paremini.	1	2	3	4	5
Kui kiskjad või metsloomad teevad majanduslikku kahju – murravad koduloomi või rikuvad põllu – tuleb neid rohkem küttida.	1	2	3	4	5
Kui loodust ei säästeta, ei ole võimalik järjepidevalt majandust arendada.	1	2	3	4	5

7. Kas Te peate järgmisi energiaallikaid keskkonnasõbralikeks? KAART 9

	Jah, täiesti	Pigem jah	Pigem mitte	Ei, üldse mitte	Ei oska öelda
Puit, biomass, puidujäätmete põletamine	1	2	3	4	5
Tuuleenergia	1	2	3	4	5
Maagaas	1	2	3	4	5
Tuumaenergia	1	2	3	4	5
Põlevkivi	1	2	3	4	5

8. Palun hinnake neid energiaallikaid odavuse seisukohast: KAART 10

	Väga odav	Pigem odav	Pigem kallis	Väga kallis	Ei oska öelda
Puit, biomass, puidujäätmete põletamine	1	2	3	4	5
Tuuleenergia	1	2	3	4	5
Maagaas	1	2	3	4	5
Tuumaenergia	1	2	3	4	5
Põlevkivi	1	2	3	4	5

9. Palun hinnake neid energiaallikaid selle järgi, kui palju need aitavad suurendada energiaalast sõltumatust välismaistest energiaallikatest ja panustavad seeläbi energiajulgeolekusse: KAART 11

	Suurendab oluliselt sõltumatust	Pigem suurendab sõltumatust	Pigem ei suurenda sõltumatust	Ei suurenda üldse sõltumatust	Ei oska öelda
Puit, biomass, puidujäätmete põletamine	1	2	3	4	5
Tuuleenergia	1	2	3	4	5
Maagaas	1	2	3	4	5
Tuumaenergia	1	2	3	4	5
Põlevkivi	1	2	3	4	5

10. Palun pange need kolm väidet tähtsuse järjekorda (1 kuni 3): KAART 12

	Järjekorranumber 1 kuni 3, kus 1=kõige tähtsam
Elektritootmine peab olema keskkonnale võimalikult väikese kahjuga	
Elektritootmine peab olema odav	
Elektritootmine peab tagama meile sõltumatuse välismaistest allikatest	

11. Kui sageli Te ...:

KUI KÜS.11 VASTUSEVARIANDID 1 VÕI 2:

11A. Kas nende tegevuste juures on Teie puhul olulisem keskkonnakaitseline või muu, näiteks rahaline aspekt? KAART 13 (skaala).

	Küs.11				Küs.11A				
	Sageli	Harva	Mitte kunagi	EOÖ	Kindlasti keskkonnakaitseline	Pigem keskkonnakaitseline	Pigem muu aspekt	Kindlasti muu aspekt	E O Ö
osalete keskkonnanahoiuga seotud ühistegevustes (nt vabatahtlik töö, talgud)	1	2	3	4	1	2	3	4	5
sorteerite prügi (ei viska kogu tekkivat prügi ühte kotti)	1	2	3	4	1	2	3	4	5
eelistate autoga sõitmise asemel liigelda jalgsi/jalgrattaga/ühistranspordiga	1	2	3	4	1	2	3	4	5
soetate kasutatud riideid ja tarbeesemeid	1	2	3	4	1	2	3	4	5
kasutate poest kauba koju toomiseks kodust kaasa võetud kotti	1	2	3	4	1	2	3	4	5
viite ohtlikke jäätmeid (näiteks patareid, vana televiisor, värvid, elavhõbedat sisaldavad esemed) selleks ettenähtud kogumiskohta	1	2	3	4	1	2	3	4	5
ostate võimalikult pika kasutuseaga tooteid	1	2	3	4	1	2	3	4	5
ostate ökomärgisega või mahepõllumajandustooteid	1	2	3	4	1	2	3	4	5
planeerite toidu ostmist hoolega, et ei peaks ära viskama, mida tarbida ei jõua	1	2	3	4	1	2	3	4	5

12. Kui sageli olete viimase 12 kuu jooksul teinud järgmist? KAART 14

	Korduvalt	Korra	Mitte kordagi	Ei oska öelda
Külastanud looduse- ja keskkonnateemalisi üritusi (nt loengud, teabepäevad, töötoad, teemaõhtud, messid, festivalid, rattamatk „Kuidas elad...?“).	1	2	3	6
Külastanud keskkonnahariduskeskust, loodusmaja, kaitseala või rahvusparki külastuskeskust, loodusmuuseumi	1	2	3	6
Käinud loodusõpperadadel, ettevalmistatud matkaradadel	1	2	3	6

13. Kas Teie töökohal/ koolis/ kõrgkoolis rakendatakse lihtsamaid keskkonnasäästliku käitumise võtteid nagu...

	Jah	Ei	Pole asjakohane (kodune, töötu vms.)	Ei ole märganud/ Ei tea
soositakse printimist paberi mõlemale poolele	1	2	3	4
on korraldatud joogivee kättesaadavus selliselt, et ei pea kasutama kuni 1,5 liitriseid plastpudeleid	1	2	3	4
on korraldatud prügi kogumine liikide järgi	1	2	3	4
on loodud turvaline jalgrattaparkla, et soosida rattaga tööle/ kooli-koju liikumist	1	2	3	4
tuletatakse meelde vajadust kustutada lahkudes tuled	1	2	3	4

14. Kas Eesti elanikud on Teie arvates oma käitumiselt ...?

- 1 väga keskkonnateadlikud
- 2 pigem keskkonnateadlikud
- 3 pigem ei ole keskkonnateadlikud
- 4 ei ole üldse keskkonnateadlikud
- 5 Ei oska öelda

15. Kuidas Te hindate enda käitumist?

- 1 Väga keskkonnateadlikuks
- 2 Pigem keskkonnateadlikuks
- 3 Pigem mitte keskkonnateadlikuks
- 4 Üldse mitte keskkonnateadlikuks
- 5 Ei oska öelda

16. Kuivõrd Teid huvitab informatsioon keskkonnaseisundi kohta...? KAART 15

	Huvitab väga	Pigem huvitab	Pigem ei huvita	Üldse ei huvita	Ei oska öelda
Teie kodukohas	1	2	3	4	5
kogu Eestis	1	2	3	4	5
Euroopa Liidu riikides	1	2	3	4	5
kogu maailmas	1	2	3	4	5

17. Kui kättesaadav on keskkonnavaline info Teie kodukoha kohta järgmiste näidete osas? KAART 16

	Täiesti kättesaadav	Pigem kättesaadav	Pigem ei ole kättesaadav	Ei ole üldse kättesaadav	Ei oska öelda
Veekogude puhtus	1	2	3	4	5
Õhu kvaliteet	1	2	3	4	5
Loodus- ja matkaradade paiknemine	1	2	3	4	5
Pakendite äraandmise võimalused	1	2	3	4	5
Vanade rehvide äraandmise võimalused	1	2	3	4	5
Lähemad looduskaitsealad	1	2	3	4	5
Võimalikud keskkonnareostuse allikad	1	2	3	4	5
Ilmaprognoosid ja -hoiatused	1	2	3	4	5
Ohtlike jäätmete ära andmise võimalused	1	2	3	4	5

18. Kas Teie arvates on keskkonnavalade informatsioon kogu Eesti kohta hästi kättesaadav? KAART 16

- 1 Täiesti kättesaadav
- 2 Pigem kättesaadav
- 3 Pigem ei ole kättesaadav
- 4 Ei ole üldse kättesaadav
- 5 Ei oska öelda

19. Milline keskkonnavaladekonnaga seotud informatsioon Teile kõige enam huvi pakub? Mille kohta Te kõige enam sooviksite informatsiooni saada?

99 Ei oska öelda

20. Kas olete viimase 12 kuu jooksul saanud järgmistest allikatest Teile huvitavat keskkonna-alast informatsiooni? KAART 17 (allikad)

Allikad	Jah	Ei	Ei oska öelda
Asutuste veebilehed	1	2	3
Linna või valla veebilehed	1	2	3
Riigi Teataja	1	2	3
Keskkonnaportaali, nt Bioneer, Roheline värav	1	2	3
Eesti loodusajakirjad. (Eesti Loodus, Eesti Mets, Looduse Sõber, Horisont)	1	2	3
Üleriikliku levikuga ajalehed	1	2	3
Kohalikud valla või linna ajalehed	1	2	3
Telesaated ja teleklipid	1	2	3
Raadiosaated ja raadioklipid	1	2	3
Uudisteportaalid. (nt ERR uudised, Elu24; Naistekas.ee, Neljas.ee; Delfi)	1	2	3
Sotsiaalmeedia (Blogid, Facebook, Twitter jm).	1	2	3
Keskkonnaandmeid sisaldavad registrid.	1	2	3
Brošüürid, voldikud, lendlehed	1	2	3
Vestlus keskkonnaametnikuga	1	2	3
Muu allikas, nimetage _____	1		
Ei ole saanud ühestki allikast <u>mind huvitavat</u> keskkonna-alast informatsiooni	1		
Ei oska öelda/ Ei mäleta	1		

21. Millistest allikatest otsite infot ilma kohta? Nimetage kuni 5 põhilist kanalit või veebiaadressi.

99 Ei oska öelda

22. Mis eesmärgil olete seni kasutanud keskkonnaalast informatsiooni? VÕIB MITU VASTUST. KAART 18

- 1 Silmaringi laiendamiseks, isikliku huvi tõttu
- 2 Töölalaselt
- 3 Õppealaselt, koolitöö otstarbel
- 4 Olmega, igapäevaeluga seotult
- 5 Tervisega seonduvatel põhjustel
- 6 Muul põhjusel, millisel? _____
- 7 Ei ole kasutanud
- 8 Ei oska öelda

23. Kas Te olete märganud järgmisi ökomärgiseid? VÄRVIKAARDID ÖKOMÄRGISTEGA.**23A. Kui olete märganud, siis kas teate, mida need tähendavad?**

	Küs. 23		Küs. 23A Tähendus
	Olen märganud	Ei ole märganud/ Ei mäleta	
A	1	2	
B	1	2	
C	1	2	
D	1	2	
E	1	2	
F	1	2	
G	1	2	
H	1	2	
I	1	2	

24. Kas olete külastanud järgmisi veebilehti? Kui jah, siis kas seoses töö või õpingutega või isiklikust huvist? VÕIB MITU VASTUST REALE. KAART 19.**24A. Kui olete külastanud veebilehti, siis missugust infot otsisite?**

	Jah		Ei/ Ei mäleta	Küs. 24A Missugust infot otsisite?
	Töö- alaselt	Isiklikust huvist		
www.keskkonnainfo.ee	1	2	3	
www.seire.keskkonnainfo.ee	1	2	3	
Maa-ameti Geoportaal	1	2	3	

25. Missuguseid takistusi on Teil ette tulnud keskkonnainfo leidmisel?

-
- 98 Ei ole infot otsinud
- 99 Ei oska öelda

26. Nimetage palun kuni kolm isikut, kelle seisukohti keskkonnateemadel Te kõige enam usaldate.

-
- 98 Ei usalda kellegi arvamust
- 99 Ei oska öelda